

ПРОГРАМА „ОБРАЗОВАНИЕ“ 2021-2027

УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

**по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез
подбор на проектни предложения**

BG05SFPR001-3.008

**„РАЗВИТИЕ НА ДУАЛНАТА СИСТЕМА НА ОБУЧЕНИЕ В
ПОО (ЧРЕЗ ПОДБОР)“**

2025 г.

Съдържание

1. Наименование на програмата:	3
2. Наименование на приоритета и специфичната цел:	3
3. Номер и наименование на процедурата:	3
4. Измерения по кодове:	3
5. Териториален обхват:	3
6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:	3
7. Индикатори (показатели):	7
8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата и разпределение по категория региони (ако е приложимо):	10
9. Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:	11
10. Процент на съфинансиране:	11
11. Допустими кандидати:	11
11. 1. Критерии за допустимост на кандидатите:	11
11. 2. Недопустими кандидати:	16
12. Допустими партньори (ако е приложимо):	18
12.1. Допустими партньори:	18
12.2. Недопустими партньори	19
12.3. Допустими асоциирани партньори:	19
13. Дейности, допустими за финансиране:	21
14. Категории разходи, допустими за финансиране:	34
14.1. Условия за допустимост на разходите	34
14.2. Допустими разходи	36
14.3. Недопустими разходи	40
15. Допустими целеви групи (ако е приложимо):	41
16. Приложим режим на минимални/държавни помощи (ако е приложимо):	41
17. Хоризонтални принципи:	52
18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта (ако е приложимо):	53
19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения:	53
20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения (ако е приложимо):	53
21. Ред за оценяване на проектни предложения:	53
22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения:	55
23. Начин на подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения:	55
24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване:	57
25. Краен срок за подаване на проектните предложения:	59
26. Допълнителна информация:	60
27. Приложения към Условията за кандидатстване:	62

1. Наименование на програмата:

Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. (ПО)

2. Наименование на приоритета и специфичната цел:

Приоритет 3. Връзка на образованието с пазара на труда

СЦ по чл. 4, пар. 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета - Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда, включително чрез валидиране на неформалното и информалното учене, така че да допринасят за придобиването на ключови компетентности, включително предприемачески и цифрови умения, също и чрез насърчаване на въвеждането на дуални системи на обучение и чиракуване.

3. Номер и наименование на процедурата:

BG05SFPR001-3.008 „РАЗВИТИЕ НА ДУАЛНАТА СИСТЕМА НА ОБУЧЕНИЕ В ПОО (ЧРЕЗ ПОДБОР)“

4. Измерения по кодове¹:

Код по измерение: Област на интервенция: 145, 149 и 154

Код по измерение: Форма на подкрепа: 01

Код по измерение: Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост: 33

Код по измерение: Допълнителни вторични тематични области във връзка с ЕСФ+: 01, 02, 10

Код по измерение: Равенство между половете във връзка с ЕСФ+/ЕФРР/КФ/ФСП: 02

5. Териториален обхват:

Дейностите следва да се изпълняват на територията на Република България.

6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:

Според Доклада на ЕК за България за 2023 г.² ниските образователни резултати представляват пречка пред производителността и потенциалния растеж, а основните предизвикателства пред образователната система са свързани с високия дял на преждевременно напускащите училище, ниското равнище на заетост на наскоро завършилите професионално образование и обучение (ПОО), качеството и равнопоставеността в образованието.

¹Съгласно Приложение I на Регламент (ЕС) 2021/1060 кодовете за процедурата са: Област на интервенция: код 145 Подкрепа за развитие на цифрови умения; код 149 Подкрепа за начално до средно образование (с изключение на инфраструктурата); код 154 Мерки за подобряване на достъпа на маргинализирани групи като ромите до образование, заетост и за насърчаване на социалното им приобщаване; Форма на подкрепа: код 01 Безвъзмездни средства; Териториален механизъм за изпълнение и териториална насоченост: код 33 Без териториална насоченост; Допълнителни вторични тематични направления: код 01 Принос към зелени умения и работни места; код 02 Развитие на цифрови умения и работни места; код 10 Преодоляване на предизвикателствата, установени в рамките на европейския семестър; Равенство между половете във връзка с ЕСФ+/ЕФРР/КФ/ФСП: код 02 Интегриране на принципа на равенство между половете.

²Доклад на ЕК за България 2023 г., https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-05/BG_SWD_2023_602_en.pdf

В изпълнение на **препоръките на Световна банка**³ за по-активно включване в образователната система на представителите на бизнеса, настоящата процедура подкрепя развитието на дуалната система на обучение, като най-пряк път и доказано ефективен подход за повишаване качеството на ПОО и постигане на съответствие между резултатите от учене и изискванията на пазара на труда чрез изграждане на дългосрочно сътрудничество между участниците в образователната система, работодателите и социалните партньори. В същото време по данни на Световна банка⁴ под 10 % от българските предприятия участват в процеса на професионално образование, а 41 % от учениците в системата на ПОО у нас са записани в професионални паралелки в училища, намиращи се в малки или много малки градове, където местната икономика е доминирана от микро и малък бизнес. Това изправя развитието на дуалната система на обучение у нас пред редица предизвикателства, свързани с активното въвеждане на работодателите в образователния процес. Според **доклад на ОИСР**⁵ сътрудничеството между работодатели и училища може да бъде засилено и по-специално по отношение на дуалното обучение в рамките на училищни програми чрез по-методична работа с работодатели на общинско и регионално равнище.

Отчитайки **идентифицираните социално-икономически предизвикателства**, настоящата процедура е насочена към развитие на дуалната система на обучение в ПОО на базата на увеличаване и разширяване на партньорствата между образователни институции, работодатели, общини и т.н. за постигане на максимален ефект върху съответната територия. Интервенциите по настоящата процедура ще се реализират в съответствие със специфичните потребности и нужди на пазара на труда и потенциала за развитие и растеж на българската икономика.

Основната цел на процедурата е подобряване на качеството, приложимостта и ефективността на професионалното образование и обучение в съответствие с потребностите на пазара на труда и специфичните териториални характеристики.

Специфични цели са:

- Повишаване на привлекателността и увеличаване дела на дуалната форма на обучение в ПОО;
- Подобряване на сътрудничеството между образователната система, работодателите и социалните партньори за повишаване на качеството и утвърждаване на дуалната система на обучение;
- Адаптиране на професионалното образование и обучение към динамиката на пазара на труда и специфичните характеристики и потенциал за развитие на територията, с фокус върху цифровата икономика, зелените умения, „синия“ растеж, Индустрия 5.0. и ИСИС 2021-2027.

³Препоръка в Доклад на Световна банка „Образование и грижи в ранна детска възраст, общо образование и приобщаване: анализ на ситуацията и препоръки за насоката на политиките“, изготвен съгласно Споразумение за предоставяне на консултантски услуги за преглед на публичните разходи в областта на науката, технологиите и иновациите и подкрепа за изграждането на подход, основан на доказателства за Националната стратегическа рамка за развитие на образованието до 2030 г., <https://sf.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=2763>

⁴Доклад на Световна банка „Професионално образование и обучение и учене през целия живот в България: Ситуационен анализ и препоръки за основни насоки на бъдещи политики“, изготвен съгласно Споразумение за предоставяне на консултантски услуги за преглед на публичните разходи в областта на науката, технологиите и иновациите и подкрепа за изграждането на подход, основан на доказателства за Националната стратегическа рамка за развитие на образованието до 2030 г., <https://sf.mon.bg/?h=downloadFile&fileId=2765>

⁵Доклад на ОИСР „Професионално образование и обучение в България: Управление и финансиране“, <https://www.oecd.org/countries/bulgaria/vocational-education-and-training-in-bulgaria-25bad018-en.htm>

Настоящата процедура допринася за постигане на Цел 7.2 „Формиране и развитие на умения за професиите на настоящето и бъдещето“, заложена в **Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030)**.

Специфичните предизвикателства, идентифицирани в **Стратегическата визия за развитие на дуалното ПОО в България – 2030**⁶, към които процедурата е насочена, са свързани с необходимостта от усъвършенстване на структурата на дуалното ПОО, за да прерасне във водеща форма на професионално образование в България. Сред тях са продължителното време между приема на ученици в дуално ПОО и достъпа до практическо обучение, както и недостатъчният обем на придобитите практически умения към момента на започване на обучението при работодател.

Процедурата се основава на **научените уроци**⁷ от изпълнението на проект „Подкрепа за дуалната система на обучение“ по **Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г. (ОПНОИР)**, които показват, че за подобряване на качеството и разширяване на обхвата на дуалната система на обучение е необходимо да продължи широкото разпространение на информация за дуалното обучение и да се предприемат целенасочени действия във връзка с кариерната ориентация на учениците, включително да бъдат приложени мерки за ранно кариерно ориентиране и мотивиране на учениците. Резултатите от проведените изследвания по проекта по ОПНОИР показват висока ефективност на пробните стажувания и необходимост от разширяване на подкрепата, осигуряване на учебно съдържание, съответстващо на изискванията на пазара на труда, подпомагане на наставниците и учителите-методици, и цялостно усъвършенстване на връзката между обучението в училище и практическото обучение в реална работна среда.

Подкрепата по процедурата се очаква да допринесе за придобиване на умения и компетентности от учениците, свързани с пригодността им за заетост и адаптивност, представляващи основен елемент от **споделената визия за системата на ПОО за 2030 г.**, очертана в **Становище за бъдещото развитие на ПОО след 2020 г. на Консултативния комитет по професионално обучение към ЕК**⁸. Дуалната система на обучение може да бъде привлекателна за ученици, които имат по-голям интерес към практическо, отколкото към теоретично обучение, в резултат на което нейното развитие се очаква да допринесе за разширяване на обхвата на участниците в образованието, отговаряйки на потребностите от учещи с многообразни профили на подготовката, като едновременно с това има потенциал да изгради положителен подход към ученето.

Планираните по настоящата процедура целенасочени действия за развитие на дуалната система се обуславят и от ускорените процеси на дигитализация, бързото развитие на технологиите, вкл. чрез прилагането на достиженията на цифровата икономика и Индустрия 5.0. В съответствие с препоръка на ЕК в **Доклада за България за 2023 г.**, посочваща необходимостта от прогрес в постигането на целите за устойчиво развитие, настоящата процедура е насочена към развитие и повишаване качеството на дуалната система на обучение у нас с фокус върху прехода към зелена икономика и зелени умения, развитието на синята икономика и синия растеж, както и развитието на икономиката в приоритетните

⁶Стратегическа визия за развитие на дуалното професионално образование и обучение (дПОО) в България – 2030 (публ. 17.10.2023 г.) https://www.mon.bg/nfs/2023/10/strategy-dual_17102023.pdf

⁷Обобщената информация за научените уроци се базира на „Доклад от проведено изследване за приложимостта на разработения инструментариум за оценка на качеството на преподаване в дуалната система на обучение и за оценяване на работното място 2022/2023“, изготвен по проект BG05M2OP001-2.014-0001 „Подкрепа за дуалната система на обучение“, финансиран по ОПН НОИР 2014-2020.

⁸Становище за бъдещото развитие на ПОО след 2020 г. на Консултативния комитет по професионално обучение към ЕК, <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>

области на ИСИС 2021-2027. Чрез подкрепата по процедурата учениците у нас ще получат достъп до качествено практически ориентирано професионално образование и обучение, отчитащо новостите, бързия напредък в науката и технологиите, и непрекъснато променящите се потребности и изисквания на пазара на труда.

Подкрепата по процедурата ще допринесе за преодоляване на следните потребности от инвестиции с висок приоритет, посочени в **Доклада за България за 2019 г. в рамките на Европейския семестър**⁹:

- повишаване на привлекателността, качеството и приложимостта на програмите за професионално образование и обучение;
- подпомагане на професионалното развитие на учителите и обучаващите и насърчаване на новаторските методи на преподаване и новаторското съдържание с цел оказване на най-добра подкрепа на учениците в неравностойно положение;
- предотвратяване на преждевременното напускане на училище посредством целенасочен подход.

Устойчивостта на резултатите по процедурата се очаква да бъде постигната чрез изграждане на дългосрочни и ефективни партньорства между училищата и работодателите, като основни участници в развитието на дуалната система на обучение, както и чрез осигуряване на необходимата професионална подготовка, умения и компетентности на учениците, учителите и наставниците за активно включване в дуалното ПОО.

С предвидените дейности по процедурата ще се надгради и доразвие подкрепата за разширяване на дуалната система на обучение и подобряване на връзката „ученик-училище-родител-работодател“, предоставена чрез изпълнението на проект „Подкрепа за дуалната система на обучение“ по ОПНОИР. Чрез изпълнението на процедурата се надгражда натрупаният опит по проекта ДОМИНО 1 на Българо-швейцарската програма за сътрудничество и се допълват дейностите за популяризиране на дуалната система на обучение по проект „Дуално обучение в България/GODUAL“, който се провежда в рамките на международната инициатива go-international, съвместна програма на Федералното министерство на труда и икономиката и Стопанска камара Австрия. Процедурата допълва и надгражда проект ДОМИНО 2 по Швейцарско – българската програма за сътрудничество, целящ изграждане на капацитет за подпомагане на дуалното обучение на регионално ниво чрез създаване на регионални клъстери и въвеждане на изследователски подходи и инструменти за качество в дуалната система на обучение.

Ще бъде осигурена демаркация и допълняемост по отношение на дейности и представители на целевите групи с проект „Модернизиране на професионалното образование и обучение“ по Програма „Образование“ 2021–2027 г. (вкл. по отношение на модули/теми на допълнителните занимания за ученици и обученията за учители и ученици, осигуряване на оборудване и учебно съдържание, провеждане на информационни кампании и кариерно ориентиране), процедура „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“ по ПО, Национални програми като „Професионално образование и обучение“, „Квалификация на педагогическите специалисти“ и други национални, европейски и международни програми, които се реализират през учебните години в рамките на продължителността на процедурата.

Настоящата процедура разширява перспективите за ускорено развитие на системата на дуално обучение в България чрез предоставяне на подкрепа на допустимите кандидати с цел

⁹ Доклад на ЕК за България за 2019 г. https://commission.europa.eu/publications/2019-european-semester-country-reports_en

да реализират професионалното образование и обучение в реална работна среда съобразно регионалните потребности на пазара на труда. Тази възможност от своя страна ще осигури укрепване на връзката „училище-работодател“ на общинско ниво за сектори и професионални направления, които са от значение за местната икономика.

Недопускане на дублирането на целевите групи и дейности ще се наблюдава/проверява на етап кандидатстване (чрез декларации), на етап договаряне (чрез проверки за двойно финансиране), а при изпълнението на проектите чрез управленски проверки за двойно финансиране, списъци на участници, проверки на място и др.

Информацията за демаркация се попълва в секция 11. „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Демаркация и допълняемост“ от Формуляра за кандидатстване. На етапа на кандидатстване кандидатите и техните партньори декларират в **Декларация на кандидата/партньора (Приложение I към Условиата за кандидатстване)** липса на двойно финансиране и за увереност съгл. чл.73, ал.2, буква е) от Регламент (ЕС) 2021/1060.

7. Индикатори (показатели)¹⁰:

Индикатори /показатели/, чрез които се измерва постигането на целите на процедурата:

Общи индикатори за краен продукт:

- **ЕЕСО09 Участници с прогимназиален етап на основното образование или по-ниско – 30 437**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	4 565
в По-слабо развитите региони	25 872

Индикаторът измерва броя на учениците, преминали допълнителни занимания по професионална подготовка и/или по чужд език, ученици, участващи в „пробно стажуване“ в партниращо предприятие. Един ученик следва да се отчита в индикатора еднократно, независимо в колко допълнителни занимания по чужд език и/или професионална подготовка и/или „пробни стажувания“ в партниращи предприятия участва.

Индикаторът **задължително** трябва да бъде включен във всяко проектно предложение по процедурата, като се планира по дейност 1.

От тях:

- ✓ (Микроиндикатор) **ИП 3.10. Брой ученици, участващи в „пробно стажуване“ в партниращо предприятие – 15 659**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	2 349
в По-слабо развитите региони	13 310

¹⁰ показатели съгласно чл.16 Рамка на изпълнението от Регламент (ЕС) 2021/1060.

Индикаторът **задължително** трябва да бъде включен във всяко проектно предложение по процедурата с целева стойност, която се равнява на минимум 50 % от планираната целева стойност на общ индикатор за краен продукт **ЕЕСО09** Участници с прогимназиален етап на основното образование или по-ниско. Индикатор **ИП 3.10** се планира по дейност 1.

• **ЕЕСО05 Заети, включително самостоятелно заети - 3 465**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	520
в По-слабо развитите региони	2 945

Индикаторът измерва броя на обучените педагогически специалисти (учители по професионална подготовка и учители-методици) и наставници, придобили или надградили уменията си, като едно лице се брои еднократно, независимо в колко обучения по проекта е участвало.

Индикаторът **задължително** трябва да бъде включен във всяко проектно предложение по процедурата, като се планира по дейност 2.

• **ЕЕСО15 Малцинства (включително маргинализирани общности като роми) - 2 733**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	410
в По-слабо развитите региони	2 323

Индикаторът измерва броя на участниците, от общия брой участници, посочени в индикатор **ЕЕСО09** Участници с прогимназиален етап на основното образование или по-ниско и в индикатор **ЕЕСО05** Заети, включително самостоятелно заети, които са представители на маргинализирани групи¹¹ като роми.

Специфичен индикатор за краен продукт:

• **SOI 3.3 Брой училища, въвели дуална система на обучение - 159**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	24
в По-слабо развитите региони	135

Индикаторът измерва броя на училищата по проекта, които в държавния план-прием са обявили паралелки за обучение чрез работа (дуална система на обучение) за професионална подготовка по професии и специалности от Списъка на професиите за

¹¹ За целите на процедурата „маргинализирани групи“ са лица, чийто майчин език не е български, вкл. мигранти, лица, търсещи или получили международна закрила.

професионално образование и обучение (СППОО) и са получили подкрепа от ЕСФ+ за развитие на дуалната система на обучение.

Индикаторът **задължително** трябва да бъде включен във всяко проектно предложение по процедурата, като се планира **по дейност 1, дейност 3 и дейност 4.**

Общи индикатори за резултат:

- **ЕЕСР03 Участници, които при напускане на операцията получават квалификация - 3 465**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	520
в По-слабо развитите региони	2 945

Индикаторът измерва броя на учителите по професионална подготовка и учителите-методисти, участвали в обучение по операцията и придобили квалификационни кредити, и броя на наставниците, успешно преминали обучение по операцията, удостоверено с документ, които при напускане на дейностите за обучение (или в рамките на 4 седмици след напускане на дейностите за обучения) са останали на работа в училището или в сферата на образованието.

Индикаторът **задължително** трябва да бъде включен във всяко проектно предложение по процедурата.

- **ЕЕСР04 Участници, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица - 12 175**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	1 826
в По-слабо развитите региони	10 349

Индикаторът измерва броя на учениците, участвали в пробно стажуване и/или допълнителни занимания по професионална подготовка и/или чужд език, които при напускане на дейностите по проекта (или в рамките на 4 седмици след напускане на дейностите по проекта) имат работа, включително като самостоятелно заети лица. „Заети“ са лицата на възраст от 15 до 89 навършени години, които: са извършвали работа срещу заплащане, печалба или семейна печалба; или не са били на работа, но са имали работа или стопанска дейност, от които временно са отсъствали; или са произвеждали селскостопански стоки, чиято основна част е предназначена за продажба или размяна.

Индикаторът **задължително** трябва да бъде включен във всяко проектно предложение по процедурата.

Специфичен индикатор за резултат:

- **SRI 3.1 Ученици и студенти, започнали да търсят работа - 16 740**

от които	Целева стойност
в Регион в преход (ЮЗР)	2 511
в По-слабо развитите региони	14 229

Индикаторът измерва броя на учениците, участвали в пробно стажуване и допълнителни занимания по професионална подготовка и/или чужд език, и са започнали да търсят работа в рамките на операцията или 6 месеца след приключване на дейностите.

„Ученици, започнали да търсят работа“ трябва да се разбира като ученици, които обикновено са без работа, но са на разположение да започнат работа и активно търсят работа, дори и все още да не са напуснали образователната система. Лицата, които са се регистрирали в дирекции „Бюро по труда“ към Агенция по заетостта като търсещи работа лица, винаги трябва да се броят, дори ако не са готови веднага да започнат работа.

Индикаторът **задължително** трябва да бъде включен във всяко проектно предложение по процедурата.

ВАЖНО!

Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ИСУН) не позволява въвеждане на индивидуални индикатори на ниво проект от страна на кандидата. В секция 5. Индикатори от Формуляра за кандидатстване в ИСУН кандидатите следва да включат в своето проектно предложение **всички задължителни** индикатори за изпълнение и за резултат.

Всеки индикатор в проектното предложение трябва да бъде количествено определен в секция 5. Индикатори от Формуляра за кандидатстване за приложимата категория регион с положителна целева стойност, различна от 0. Целевите стойности следва да са цяло число. Базовата стойност на всеки индикатор, включен в проектното предложение, следва да бъде „0“.

Изискванията за индикаторите са част от критериите за оценка на проектното предложение. При неизпълнение на одобрени индикатори, съгласно чл. 70, ал. 1, т. 7 на Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), финансовата подкрепа със средства от ЕФСУ може да бъде отменена изцяло или частично чрез извършване на финансова корекция.

Кандидатът и партньорът/ите на етап кандидатстване декларират съгласие за ползване и разпространение на обобщените данни по проекта от Управляващия орган (УО) и от НСИ (задължително условие за НСИ, съгласно Регламент (ЕО) № 223/2009, за предоставяне на статистически данни) в раздел II. от Декларация на кандидата/партньора (Приложение I към Условието за кандидатстване), както в процеса на кандидатстване, така и за целия период на изпълнение на програмата.

8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата и разпределение по категория региони (ако е приложимо):

Общият бюджет по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е, както следва:

86 782 552,00 лв.

Средства от ЕСФ+

71 467 984,00 лв.

Национално съфинансиране

15 314 568,00 лв.

Компонент 1 – По-слабо развити региони (Северозападен район, Северен централен район и Североизточен район) – 42 880 790 лв.

Компонент 2 – По-слабо развити региони (Южен централен район и Югоизточен район) – 28 587 194 лв.

Компонент 3 – Регион в преход (Югозападен район) – 15 314 568 лв.

Управляващият орган си запазва правото да направи промени в посочените средства, вкл. между компоненти, при необходимост, както и си запазва правото да не предостави изцяло посочената по-горе сума, в случай че предвидените за изпълнение дейности изискват по-малък финансов ресурс.

9. Минимален (ако е приложимо) и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за конкретен проект:

Минимален размер на безвъзмездната финансова помощ за проектно предложение по настоящата процедура – 250 000 лева.

Максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за проектно предложение по настоящата процедура – 750 000 лева.

ВАЖНО!

В минималния и максималния размер на безвъзмездната финансова помощ (БФП) се включват всички допустими разходи, планирани в проектното предложение.

10. Процент на съфинансиране¹²:

По настоящата процедура не се изисква съфинансиране от страна на кандидата и партньорите.

11. Допустими кандидати:

11. 1. Критерии за допустимост на кандидатите:

Съгласно одобрените на Четвъртото заседание на Комитета за наблюдение на Програма „Образование“ (КН на ПО) Методология и критерии за подбор на операция „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“, настоящата процедура се реализира чрез процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор на проектни предложения по реда на чл. 25, ал. 1, т. 1 и Глава трета, Раздел II „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор“ от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ) и чл. 2, т. 1 от ПМС № 23 от 13 февруари 2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна

¹² Посочва се процентът на безвъзмездната финансова помощ (европейско и национално съфинансиране) и на съфинансирането от страна на бенефициентите (ако е приложимо).

финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г.

Допустими кандидати, по настоящата процедура по смисъла на чл. 25, ал. 1, т. 1 и Глава трета, раздел II от ЗУСЕФСУ, са:

- **Професионални гимназии и училища с паралелки за професионална подготовка, обучаващи в гимназиален етап на средно образование, в т.ч. частни гимназии/училища;**
- **Общини;**
- **Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) за осъществяване на дейност в обществена полза с доказан опит и експертиза в сферата на образованието и работа с допустимите целеви групи.**

Специфични изисквания за допустимост на кандидатите:

Училища:

Училищата следва да са вписани в регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование при условията и реда на ЗПУО.

Училищата могат да участват като кандидат или партньор само в едно проектно предложение.

Частни гимназии/училища, съгласно т. 16. Приложим режим на минимална/държавна помощ от настоящите Условия за кандидатстване, **следва да отговарят на изискванията за предоставяне на минимална помощ** в съответствие с Регламент (ЕС) 2023/2831 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (в текст от значение за ЕИП, ОВ L от 15.12.2023 г.). Всички обстоятелства, свързани с изискванията на Регламент (ЕС) 2023/2831 г., се декларират в **Декларация за минимални помощи (Приложение VI** към настоящите Условия за кандидатстване). **Декларацията за минимални помощи** се представя от частно училище на етап кандидатстване и впоследствие преди сключване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ, в случай че са настъпили промени в декларираните на етап кандидатстване обстоятелства.

Проверката за държавни и общински училища се извършва служебно в Регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование съгласно чл. 345 от ЗПУО¹³, Регистър БУЛСТАТ или друг регистър (например НЕИСПУО). Проверката за лицата, представляващи училищата, се извършва в Регистър БУЛСТАТ и/или в ТРРЮЛНЦ.

Проверката за частни училища се извършва служебно в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ), Регистър БУЛСТАТ или в други публични регистри, по наличните в регистъра устав/учредителен акт, удостоверение за актуално състояние или решение по вписване.

Общини:

Община може да участва като кандидат в едно проектно предложение и като партньор в повече проектни предложения само по един от трите компонента, **в задължително партньорство** с допустимо училище.

Проверката на общини се извършва в регистър БУЛСТАТ на Агенция по вписвания или други регистри съгласно т. 14 от Група I. Критерии за оценка на административно съответствие на Методология и критерии за оценка на проектно предложение по процедура за предоставяне на БФП чрез подбор на проектни предложения BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната

¹³ Чл. 345 от Закона за предучилищното и училищното образование и Наредба № 2 от 24 януари 2017 г. за Регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование - <https://ri.mon.bg/home>

система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (Приложение IX към Условиата за кандидатстване).

Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) следва:

- да са **регистрирани** по реда на ЗЮЛНЦ като юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза с **цели и предмет на дейност в сферата на образованието и/или работата с уязвими групи** и да са **действащи и работещи организации за постигане на целите си по предмета им на дейност най-малко 2 години преди датата на подаване на проектното предложение по процедурата;**

- да **имат опит** в изпълнение на дейности, сходни или идентични с тези по процедурата и/или **участие в изпълнението на поне един приключен проект** в сферата на образованието и/или работата с уязвими групи **преди датата на обявяване на процедурата.**

ЮЛНЦ следва да е юридическо лице със самостоятелна правосубектност и да има седалище и адрес на управление на територията на Република България. По процедурата не са допустими ЮЛНЦ, които са клонове на чуждестранни юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел.

ЮЛНЦ може да участва като кандидат в едно проектно предложение и като партньор в повече проектни предложения, в задължително партньорство с допустимо училище.

Проверката за ЮЛНЦ се извършва служебно в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ), Регистър БУЛСТАТ по наличните в регистъра устав/учредителен акт, удостоверение за актуално състояние или решение по вписване.

ВАЖНО!

Кандидатът следва да участва с поне един асоцииран партньор – работодател за осъществяване на дейности, свързани с дуалната система на обучение, за което представя **Споразумение за асоциирано партньорство между съответното училище и партниращия му работодател.**

ВАЖНО! На етап кандидатстване кандидатът и всички партньори следва да подпишат и представят **Декларация за партньорство (Приложение II към Условиата за кандидатстване)** по проектното предложение.

На етап кандидатстване кандидатът следва да подаде към проектното предложение Декларация за партньорство, попълнена съгласно образеца и подписана от всички партньори, в която се описва ролята на кандидата и партньорите.

При одобрение на проектното предложение за финансиране преди подписване на административен договор за безвъзмездна финансова помощ се представя Споразумение за партньорство (**Приложение XV** към Условиата за изпълнение). Кандидатите задължително подписват Споразумение за партньорство с всички партньори, в което детайлно описват ролята и задълженията на всеки участник в партньорството по проектното предложение.

Място на изпълнение на проектното предложение

Кандидатите следва да имат предвид, че мястото на изпълнение на проектното предложение по процедурата е на територията на само един компонент. Това обстоятелство е критерий за допустимост. Проверката се прави в регистрите на МОН (напр. Регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование), на БУЛСТАТ и/или ТРРЮЛНЦ.

!!! Мястото на регистрация на всички училища, общини и РУО в едно проектно предложение следва да бъде на територията само на един компонент и това се счита за място на изпълнение на проектното предложение.

ЮЛНЦ, национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, независимо от мястото им на регистрация, могат да участват в проектно предложение, като мястото на изпълнение на проектното предложение се определя в зависимост от мястото на регистрация на образователните институции в проекта (най-малка по размер териториална единица).

ВАЖНО! Съгласно Указанията на Управляващия орган за попълване на електронен Формуляр за кандидатстване (Приложение VIII към настоящите Условия за кандидатстване) в секция 12. Е-Декларации в електронния Формуляр за кандидатстване, в поле „Място на изпълнение“, кандидатът задължително трябва да избере един от трите компонента, по който подава своето предложение съгласно цитираното по-горе. Информационната система ИСУН няма да позволи подаване на проектното предложение без избран компонент.

Кандидатът по процедурата чрез подбор трябва:

- да е пряко отговорен за изпълнението на дейностите по проекта;

и

- да разполага с необходимия **административен капацитет, финансови ресурси (финансов капацитет) и механизми за устойчивост**, позволяващи да се изпълнят предложените в проектното предложение дейности и да се гарантира тяхната финансова устойчивост, съгласно Методология и критерии за оценка на проектните предложения (**Приложение IX към Условията за кандидатстване**).

Административен капацитет:

Екипът за организация и управление на проекта следва да бъде съобразен със спецификата и обема на заложените дейности. За доказване на административен капацитет, кандидатът следва да представи **автобиографии** по образец (**Приложение V към Условията за кандидатстване**) на членовете на основния екип за организация и управление, който включва **задължително ръководител на проекта, координатор и счетоводител (финансист)**. Счита се, че е налице административен капацитет за изпълнение на проекта, видно от представените автобиографии, когато:

- ръководителят на проекта има минимум 2 години опит в управлението/изпълнението на сходен тип дейности и/или управление/изпълнение на сходен тип проекти,

- всеки от останалите двама членове на основния екип – координатор и счетоводител (финансист) има най-малко 1 година опит в изпълнението на сходен тип дейности и/или управление/изпълнение на сходен тип проекти.

В тази връзка в поле „Участие в други програми и проекти/заетост по тях“ от представените автобиографии следва да е посочен период на изпълнение/участие в проектите, както и заетостта по тях.

За целите на процедурата под „сходен тип дейности“ следва да се разбират „дейности в сферата на образованието и обучението“.

За счетоводителя (финансиста) по проекта под „сходен тип дейности“ следва да се разбира „извършване на счетоводни/финансови операции съгласно националното законодателство“.

Под „сходен тип проекти“ следва да се разбират „проекти със сходни дейности, като дейности, свързани с организиране и провеждане на обучения, стажове и/или друг тип допълнителни занимания за ученици, и/или организиране и провеждане на обучения за педагогически и непедagogически специалисти и/или дейности, свързани с кариерно ориентиране и мотивиране на ученици, и/или работа с родители и/или работодатели за активно включване в образователния процес, като тези по настоящата процедура.

Финансови ресурси (финансов капацитет) и механизми за устойчивост:

Счита се, че кандидатът разполага с необходимите **финансови ресурси (финансов капацитет)**, в случай че неговият оборот с натрупване през последните две приключили финансови години преди датата на кандидатстване е поне **30 %** от стойността на исканото финансиране по проекта.

Финансовият капацитет на кандидата се оценява:

- **за кандидат – държавно/общинско училище** - финансовият капацитет се оценява на база отчети за касовото изпълнение на бюджета им за последните две приключили финансови години към момента на кандидатстването;

- **за кандидат – частно училище** - финансовият капацитет се оценява на база оборота му за последните две приключили финансови години към момента на кандидатстването, вкл. финансирането от държавния бюджет, към момента на кандидатстването или друг приложим счетоводен документ (като отчет за приходите и разходите (ОПР), баланс, отчет за стопанската и нестопанската дейност, отразени в Годишен отчет за дейността - ГОД), съдържащ отчет за изпълнението на бюджета на съответната организация.

Под „**общ оборот за две приключили финансови години**“ за кандидат – **държавно/общинско училище** се разбира годишното изпълнение на делегирания бюджет за училището включително и финансирания по проекти извън делегирания бюджет за последните две приключили финансови години и други приходи (раздел „Приходи, помощи и дарения“ от Сборен отчет за касовото изпълнение на училището). За **частни училища** е сумата от годишните обороти за последните две приключили финансови години заедно/съвкупно от стопанската и нестопанската дейности, включително и финансирания по проекти. Нестопанската дейност за целите на процедурата включва изпълнението по получената държавна субсидия съгласно ЗПУО и Наредбата за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищно образование, включително финансирания по проекти, ако е приложимо. За целите на настоящата процедура под „годишен оборот“ се разбират нетните приходи от продажби от стопанската дейност (параграф 15 100) плюс приходите от нестопанската дейност за съответната финансова година.

- **за кандидат - община** – финансовият капацитет се оценява на база на бюджета на общината за текущата финансова година от Закона за държавния бюджет към момента на кандидатстването.

- **за кандидат – ЮЛНЦ** - финансовият капацитет се оценява на база на оборота му за последните две приключили финансови години от стопанската и нестопанската дейност към момента на кандидатстване.

Финансовият капацитет на кандидата се оценява на база представените счетоводни документи и служебната проверка по критерий № 11 от критериите за оценка на административното съответствие от Приложение IX Методология и критерии за оценка на проектно предложение по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор на проектни предложения към Условието за кандидатстване.

!!! В случай че исканите документи от кандидати са налични в МОНИТОРСТАТ на Националния статистически институт, същите се проверяват по служебен път, когато е осигурена възможност за това.

В случай че исканите документи, заверени по реда на Закона за счетоводство, са публично достъпни на други електронни източници, кандидатът следва да предостави линк към източниците, в които са налични за целите на оценката на финансовия капацитет. В случай че документът/ите не е/са публично оповестен/и, се прилагат от кандидата в ИСУН.

Счита се, че са налице **механизми за устойчивост**, когато кандидатът е описал във Формуляра за кандидатстване, секция „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Устойчивост“, начините, чрез които ще осигури възможност ползите от проекта за целевите групи да продължат да съществуват и след края на финансирането по проекта, и е посочил потенциалните източници за финансиране след приключване на проекта и те са реалистични и надеждни.

11. 2. Недопустими кандидати:

В процедура чрез подбор на проектни предложения не може да участва и безвъзмездна финансова помощ не се предоставя на кандидат, за който са налице обстоятелства за отстраняване от участие в процедура за възлагане на обществена поръчка съгласно Закона за обществените поръчки (ЗОП) или който не е изпълнил разпореждане на Европейската комисия (ЕК) за възстановяване на предоставената му неправомерна и несъвместима държавна помощ или по отношение на който са налице обстоятелства, основание за недопустимост, изрично посочени в Условиата за кандидатстване, в т.ч.:

а) има задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и лихвите по тях към държавата или към общината по седалището на Управляващия орган и на кандидата, или аналогични задължения съгласно законодателството на държавата, в която кандидатът е установен, доказани с влязъл в сила акт на компетентен орган;

б) е установено, че:

- е представил документ с невярно съдържание, с който се доказва декларираната липса на основания за отстраняване или декларираното изпълнение на критериите за подбор;

- не е предоставил изискваща се информация, свързана с удостоверяване липсата на основания за отстраняване или изпълнението на критериите за подбор;

в) е налице неравнопоставеност в случаите по чл. 44, ал. 5 от ЗОП;

г) е лишен от правото да упражнява определена професия или дейност съгласно законодателството на държавата, в която е извършено деянието;

д) е сключил споразумение с други лица с цел нарушаване на конкуренцията, когато нарушението е установено с акт на компетентен орган;

е) доказано е, че е виновен за неизпълнение на договор за обществена поръчка или на договор за концесия за строителство или за услуга, довело до разваляне или предсрочното му прекратяване, изплащане на обезщетения или други подобни санкции, с изключение на случаите, когато неизпълнението засяга по-малко от 50 на сто от стойността или обема на договора;

ж) е обявен в несъстоятелност или е в производство по несъстоятелност, или е в процедура по ликвидация, или е сключил извънсъдебно споразумение с кредиторите си по смисъла на чл. 740 от Търговския закон, или е преустановил дейността си;

з) е установено с влязло в сила наказателно постановление, или съдебно решение, нарушение на чл. 61, ал. 1, чл. 62, ал. 1 или 3, чл. 63, ал. 1 или 2, чл. 118, чл. 128, чл. 228, ал. 3, чл. 245 и чл. 301 - 305 от Кодекса на труда или чл. 13, ал. 1 от Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност или аналогични задължения, установени с акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която кандидатът е установен;

и) лицата с правомощия за представителство, вземане на решения или контрол спрямо тях са осъдени с влязла в сила присъда за:

- престъпление по чл. 108а, чл. 159а - 159г, чл. 172, чл. 192а, чл. 194 - 217, чл. 219 - 252, чл. 253 - 260, чл. 301 - 307, чл. 321, 321а и чл. 352 - 353е от Наказателния кодекс;

- престъпление, аналогично на посочените по-горе, в друга държава членка или трета страна;

й) се е опитал да:

- повлияе на вземането на решение, свързано с отстраняването, подбора или сключването на договор, включително чрез предоставяне на невярна или заблуждаваща информация, или

- получи информация, която може да му даде неоснователно предимство в процедурата.

к) е налице конфликт на интереси по смисъла на § 2, т. 21 от допълнителните разпоредби на ЗОП или по смисъла на член 61 от Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, който не може да бъде отстранен, включително е:

- свързано лице по смисъла на § 1, т. 9 от допълнителната разпоредба на Закона за противодействие на корупцията с ръководителя на управляващия орган;

- в случаите по чл. 87 или 88 от Закона за противодействие на корупцията.

Всички лица, които са овластени да представляват кандидата, независимо дали го представляват заедно и/или поотделно при кандидатстване са длъжни да декларират, че по отношение на кандидата, респективно спрямо тях, не е налице някое от обстоятелствата, посочени в точки от (а) до (к), като попълнят и подпишат **Декларация при кандидатстване на кандидата/партньора** (Приложение I към Условиата за кандидатстване), Раздел I. Липса на обстоятелства за отстраняване от участие съгласно чл. 25, ал. 2 от ЗУСЕФСУ и чл. 7 от ПМС № 23/2023 г., а при сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ обстоятелствата се доказват:

а) с официални документи, издадени от съответните компетентни органи – за обстоятелствата, за които такива документи се издават, или заверени копия от тях, доколкото в специален закон не се изисква копията да бъдат нотариално заверени като се спазват изискванията на чл. 2, ал. 1 от Закона за електронното управление;

б) с декларации – за всички останали обстоятелства, които не са били декларирани на предходен етап, или когато е настъпила промяна във вече декларирани обстоятелства.

Всички кандидати в Декларация при кандидатстване на кандидата/партньора (Приложение I към Условиата за кандидатстване) попълват и Раздел V. Декларация за липса на двойно финансиране и за завършеност.

В допълнение към гореизложеното, не са допустими по процедурата кандидати, които са клонове на чуждестранни юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел.

12. Допустими партньори:

12.1. Критерии за допустимост на партньорите¹⁴:

Съгласно одобрените на Четвъртото заседание на КН на ПО Методология и критерии за подбор на операция „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)” **партньори** по настоящата процедура по смисъла на чл. 25, ал. 1, т. 1 и Глава трета, раздел II от ЗУСЕФСУ, са:

- **Общини** - община може да участва като партньор в повече проектни предложения само по един от трите компонента.

- **Професионални гимназии и училища с паралелки за професионална подготовка, обучаващи в гимназиален етап на средно образование, в т.ч. частни гимназии/училища** - държавни, общински и частни училища могат да участват като кандидат или партньор само в едно проектно предложение.

Професионални гимназии и училища с паралелки за професионална подготовка, обучаващи в гимназиален етап на средно образование, в т.ч. частни гимназии/училища, са **задължителни партньори при кандидати - общини или ЮЛНЦ**.

Партньорите – държавни, общински, частни училища, към датата на подаване на проектното предложение следва да отговарят на специфичните изисквания за допустимост на кандидати държавни, общински, частни училища, посочени в т. 11.1. Критерии за допустимост на кандидатите. Проверката за тях се извършва също съгласно посоченото в т. 11.1. по-горе.

- **Регионални управления на образованието (РУО)**:

Регионалните управления на образованието (РУО), съгласно ЗПУО, са териториални администрации към министъра на образованието и науката за управление и контрол на системата на предучилищното и училищното образование, осъществяват своите функции, вкл. методическа подкрепа на образователните институции, като осигуряват условия за провеждане на държавната образователна политика на територията на областта, за която са определени. РУО могат да участват като партньори в повече проектни предложения в рамките на един компонент.

- **Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ)** за осъществяване на дейност в обществена полза с доказан опит и експертиза в сферата на образованието и работа с допустимите целеви групи. ЮЛНЦ могат да участват като партньор в повече проектни предложения.

ЮЛНЦ – партньори следва да отговарят на специфичните изисквания за допустимост на ЮЛНЦ – кандидат съгласно т. 11.1. от настоящите Условия за кандидатстване. Проверката за тях се извършва също съгласно посоченото в т.11.1 по-горе.

¹⁴ Съгласно §1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ПМС № 23/ 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 – 2027 г., „Партньори на кандидатите за безвъзмездна финансова помощ“ са всички физически и юридически лица и техни обединения, които участват съвместно с кандидата в подготовката и/или техническото изпълнение на проекта или на предварително заявени във формуляра за кандидатстване дейности от проекта и разходват средства от безвъзмездната финансова помощ.“.

- **Национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда¹⁵.**

Национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, както и техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда могат да участват като партньори в повече проектни предложения, и следва да са признати за такива съгласно Кодекса на труда и приложимата подзаконова нормативна уредба до извършване на окончателното плащане по проектното предложение. Партньор, който е поделение на национално представителна организация на работодателите или на работниците и служителите, съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, е допустим в случай че е самостоятелно юридическо лице и за него Кандидатът е представил с проектното си предложение **удостоверение от съответната национално представителна организация**, с което тя потвърждава качеството на Партньора на нейно поделение по смисъла на чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда.

На етап кандидатстване кандидатът следва да подаде към проектното предложение **Декларация за партньорство (Приложение II към Условието за кандидатстване)**, попълнена съгласно образца и подписана от всички партньори, в която се описва ролята на кандидата и партньорите. При одобрение на проектното предложение за финансиране преди подписване на административен договор за безвъзмездна финансова помощ се представя **Споразумение за партньорство (Приложение XV към Условието за изпълнение)**. Кандидатите задължително подписват Споразумение за партньорство с всички партньори, в което детайлно описват ролята и задълженията на всеки участник в партньорството.

!!! Партньорите частни училища, ЮЛНЦ, Национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда за целите на определяне на режима за минимална помощ, когато е приложимо, представят и счетоводни документи (ГОД – ОПР, баланс, отчет за икономическа и отчет за неикономическа дейност) към Декларация за минимални помощи – Приложение VI за предходните три години, когато същите не са публично достъпни.

12.2. Недопустими партньори

В процедура чрез подбор на проектни предложения не може да участва и безвъзмездна финансова помощ не се предоставя на партньор, за който са налице обстоятелствата, посочени в т. 11.2 от настоящите Условия за кандидатстване.

12.3. Допустими асоциирани партньори¹⁶:

Съгласно одобрените на Четвъртото заседание на КН на ПО Методология и критерии за подбор на операция „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)”, **асоциирани партньори** по настоящата процедура, са:

¹⁵ Признати за национално представителни организации по реда на Кодекса на труда и Наредбата за определяне на реда за установяване наличието на критериите за представителност на организациите на работниците и служителите и на работодателите.

¹⁶ Съгласно § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на ПМС № 23 от 13 февруари 2023 г. „Асоциирани партньори на кандидатите за безвъзмездна финансова помощ“ са всички физически и юридически лица и техни обединения, които са заинтересовани от реализирането на проекта и участват в изпълнението на дейностите по него, но не разходват средства от безвъзмездната финансова помощ. Асоциираните партньори не могат да бъдат определяни за изпълнители по проекта по смисъла на чл. 49 от ЗУСФСУ.“.

1. Национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, браншови и професионални организации;
2. Работодатели, участващи в партньорство с училище за дуална система на обучение – **задължителни асоциирани партньори**;
3. РУО.

ВАЖНО! Включването в проектното предложение на асоцииран партньор – работодател е задължително.

Национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, както и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда могат да участват като асоциирани партньори в повече проектни предложения, и следва да са признати за такива съгласно Кодекса на труда и приложимата подзаконова нормативна уредба до извършване на окончателното плащане по проектното предложение. Асоцииран партньор, който е подразделение на национално представителна организация на работодателите или на работниците и служителите, съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, е допустим в случай че е самостоятелно юридическо лице и за него Кандидатът е представил с проектното си предложение удостоверение от съответната национално представителна организация, с което тя потвърждава качеството на асоциирания партньор на нейно подразделение по смисъла на чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда.

Бенефициентът следва да участва с поне един асоцииран партньор - работодател за осъществяване на дейности, свързани с дуалната система на обучение, за което представя споразумение за асоциирано партньорство между съответното училище и партниращия му работодател.

На етап кандидатстване кандидатът следва да подаде към проектното предложение **Споразумение/Споразумения за асоциирано партньорство** между кандидата и работодател/и - асоцииран/и партньор/и, участващ/и в партньорство с училище за дуална система на обучение, попълнено/и по образец (**Приложение III** към Условието за кандидатстване) и подписано от кандидата, училището (когато кандидат е община или ЮЛНЦ) и асоциирания партньор - работодател. Кандидатите задължително подписват Споразумение за асоциирано партньорство с асоцииран/и партньор/и – работодател/и, в което детайлно описват ролята и задълженията на всеки участник в асоциираното партньорство.

При кандидат държавно/общинско/частно училище Споразумението за асоциирано партньорство между кандидата и работодател - асоцииран партньор следва да е двустранно, при кандидат община или ЮЛНЦ Споразумението за асоциирано партньорство между кандидата община или ЮЛНЦ и работодател - асоцииран партньор следва да е тристранно и да включва държавно/общинско/частно училище.

В случай на участие като асоцииран/и партньор/и на национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, браншови и професионални организации, както и РУО-асоциирани партньори, следва да се представи Декларация/и за асоциирано партньорство, попълнена/и по образец (**Приложение IV** към Условието за кандидатстване).

Изпълнители

На основание чл. 49, ал. 1 от ЗУСЕФСУ бенефициентите на безвъзмездна финансова помощ може да възлагат на изпълнители – външни за тях лица, дейности по изпълнението и/или по управлението на проект, когато това е предвидено в него за съответната дейност. Изборът на изпълнители е предмет на правилата, посочени в Глава четвърта „Специални правила за

определяне на изпълнител от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ“ на ЗУСЕФСУ или Закона за обществените поръчки (ЗОП) и Правилника за неговото прилагане (ППЗОП). **Избраните изпълнители не са бенефициенти по проектите.**

13. Дейности, допустими за финансиране:

Дейностите, предвидени за изпълнение и съответните разходи в рамките на проектните предложения, следва да съответстват на принципа на ефективност и ефикасност, да гарантират постигането на целите на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. и резултатите на Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“, СЦ по чл. 4, пар. 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета, при оптимално съотношение между очакваните разходи и ползи.

ВАЖНО! Процедурата поставя фокус върху адаптиране на дуалната система на обучение към цифровата, зелената икономика, синия растеж, индустрия 5.0 и/или тематичните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 (ИСИС), като при изпълнението на дейностите следва да бъдат разгледани приложими за обхванатите професии новости и/или предизвикателства, свързани с едно или повече от направленията, върху които поставя фокус процедурата.

Допустимите дейности по настоящата процедура трябва:

- Да не противоречат на правилата, описани в Регламент (ЕС) 2021/1057, на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) 1296/2013, Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонд за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика;

- Да са насочени към изпълнението на целите на Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“ на Програма „Образование“;

- Да не са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на Формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ;

- Да са подходящи, практични и последователни, и да съответстват на целите и очакваните резултати,

както и:

- Да бъдат обосновани на базата на конкретни идентифицирани потребности и нужди на целевите групи.

По настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор са допустими следните дейности, които кандидатът описва и обосновава в проектното предложение:

Дейност 1. Допълнителна професионална подготовка, „пробно стажуване“ и допълнителни занимания за ученици за придобиване на знания, умения и компетентности в съответствие с изискванията на пазара на труда.

Дейността включва:

- Пробно стажуване в партниращо предприятие за ученици в първи гимназиален етап

Предвижда се предоставяне на подкрепа за организиране и провеждане на „пробно стажуване“ в партниращи предприятия за **ученици в първи гимназиален етап (VIII, IX и X клас)**, представляващи по своята същност подготвителна фаза за обучението в реална работна среда при работодател, провеждано във втори гимназиален етап. В „пробно стажуване“ могат да участват ученици в първи гимназиален етап (VIII, IX и X клас) независимо от формата, в която се обучават.

Целта на пробното стажуване е взаимно опознаване между ученика и работодателя, както и активно включване на работодателите в подготвителната фаза на обучението. Пробното стажуване ще осигури запознаване на учениците с реалните работни условия и технологични процеси в предприятията, както и ще позволи да бъдат оценени техните професионални интереси. Посредством пробното стажуване учениците ще имат възможност да посещават работодатели и да се запознаят отблизо с възможностите за бъдеща професионална реализация.

Едно пробно стажуване се провежда в рамките на от 3 до 5 работни дни с продължителност от минимум 6 часа дневно, при работодател, под ръководството на наставник – експерт, представител на бизнеса с доказан професионален опит, определен от работодателя, и учител по професионална подготовка от училището, при необходимост.

„Пробното стажуване“ следва да бъде извън учебната програма на ученика и да се провежда през ваканциите. За всяко пробно стажуване е необходимо да се направи и застраховка на ученика.

В края на всяко пробно стажуване следва да бъде извършена оценка на професионалните интереси на учениците. Всеки ученик, преминал успешно участието си в „пробно стажуване“, следва да получи сертификат/удостоверение. Сертификатът/удостоверението за успешно участие в „пробно стажуване“, в който е посочена неговата продължителност, ще представлява основание за изплащане на надбавка за стипендия за всеки ден, през който ученикът е участвал в пробно стажуване.

В случай на проведено повече от едно пробно стажуване за един и същ ученик, всяко допълнително пробно стажуване следва да се основава на извършена оценка от предходно пробно стажуване, съдържаща препоръка за допълнителни пробни стажувания.

- **Допълнителни занимания по професионална подготовка и/или по чужд език /за ученици в първи гимназиален етап в дуална форма на обучение/**

Допълнителните занимания по професионална подготовка и/или по чужд език за учениците от **първи гимназиален етап в дуална система на обучение (VIII, IX и X-ти клас)** се провеждат по програми, изготвени с водещата роля на представители на работодателите, които са насочени към придобиване на липсващи компетентности за успешна работа в реална работна среда.

С осигуряването на допълнителна професионална подготовка с практическа насоченост се очаква да се засили интересът на учениците от първи гимназиален етап за учене чрез работа, да се повиши способността им да прилагат усвоените компетентности на практика, както и да се намалят причините за отпадането от училището.

Допълнителните занимания по професионална подготовка и/или чужд език следва да бъдат организирани и проведени под формата на модулни обучения/кратки обучителни курсове, включващи един или повече тематични обучителни модула с практическа насоченост и такива с фокус върху цифрова, зелена икономика, син, растеж, индустрия 5.0 и ИСИС, с оглед да подготвят учениците да посрещнат съвременните предизвикателства в бизнеса, в това число

по отношение на дигиталните и зелените умения, ключовите компетентности и преносимите умения.

Всяко допълнително занимание по професионална подготовка, съответно по чужд език, може да бъде с **продължителност до 70 учебни часа** и следва задължително да е извън утвърдената учебна програма и да се провежда извън учебните часове от седмичното разписание на училището, вкл. през събота и неделя, както и през ваканциите. Точната продължителност на допълнителните занимания по професионална подготовка и/или чужд език се определя въз основа на потребностите на участниците. С оглед гарантиране на ефективността на планираните допълнителни занимания, те следва да бъдат провеждани **в групи от минимум 5 обучаеми** по съответната тема/програма/ за обучение.

Изпълнението на дейността следва да бъде планирано за целия период от изпълнението на проекта. В зависимост от нуждите, един ученик може да участва в повече от едно допълнително занимание по професионална подготовка.

Допълнителните занимания по професионална подготовка следва да се провеждат от представители на бизнеса - външни експерти с доказан професионален опит в съответното професионално направление. При доказана необходимост, допълнителните занимания могат да се провеждат и от учители с подходяща квалификация и професионален опит в реална работна среда.

Препоръчва се допълнителните занимания да се провеждат при работодател в реална работна среда, с оглед на тяхната практическа насоченост. При провеждането им в училище трябва да са осигурени съвременни условия, оборудване и материали за практическа работа.

Един ученик може да участва в допълнителни занимания само по 1 чужд език в рамките на проекта.

След приключване на **допълнителните занимания по професионална подготовка** следва да бъде извършена оценка на придобитите знания, умения и компетентности чрез разработване/изпълнение на практически проект или практическо представяне в рамките на демонстрационни дни и/или други информационни събития, част от информационните кампании по дейност 4 по процедурата. Всеки ученик, успешно завършил допълнителните занимания по професионална подготовка и/или по чужд език, следва да получи сертификат/удостоверение за преминато обучение.

ВАЖНО! При изпълнението на дейността следва да бъде осигурена демаркация (вкл. по отношение на модули/теми на допълнителните занимания) с подкрепата по проект „Модернизиране на професионалното образование и обучение“ по Програма „Образование“ 2021–2027 г., по процедура BG05SFPR001-3.005 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“, Национална програма „Професионално образование и обучение“ и други национални, европейски и международни програми, които се реализират през учебните години в рамките на продължителността на процедурата.

- **Осигуряване на оборудване, материали и консумативи за целите на дуалната система на обучение**

За да са допустими разходите за закупуване на оборудване, материали и консумативи, те следва да бъдат обосновани и необходими за реализиране на целите на дуалната система на обучение и да допринасят за постигане на целите на съответния проект или да бъдат напълно амортизирани по време на процедурата или закупуването им да е най-икономичният вариант.

Оборудването следва да се закупи и да е налично за ползване от учениците, като целта е учениците да придобият знания и умения от употребата му, с оглед по-лесно приспособяване и осъществяване на дуалната система на обучение. Освен закупуване, кандидатът следва да

планира инсталиране на оборудването в съответното училище, обучение за работа с него и др. (ако е необходимо).

В рамките на дейността е възможно да бъдат закупени инструменти и оборудване, вкл. симулационни системи и приложни софтуерни продукти, консумативи, работни и предпазни облекла и лични предпазни средства и др. подобни, необходими за провеждането на учебната практика в училищата, с цел преминаване към и участие в практическо обучение в реална работна среда. Не се допускат строително-монтажни работи, както и закупуване на: стопански инвентар (офис оборудване – маси, столове, шкафове), компютри, принтери, скенери и др. периферни устройства.

ВАЖНО! В случай че изпълнението на дейността предвижда закупуване на оборудване, с оглед спазване на изискванията на чл. 16, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1057 към проектното предложение следва да бъде приложена детайлна обосновка за необходимостта от закупуване на оборудване за целите на дуалната система на обучение, включваща информация за заявените нужди от страна на работодател/и-асоцииран/и партньор/и. Обосновката следва да е придружена от справка за наличното към момента на кандидатстване оборудване, вкл. симулационни и приложни софтуерни продукти, и неговия амортизационен срок, както и информация за срока на амортизация на предвиденото за закупуване оборудване.

При изпълнението на дейността, следва да бъде осигурена демаркация с подкрепата по процедура BG05SFPR001-3.005 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“, Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г., Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР), Национална програма „Професионално образование и обучение“, или по други програми и проекти със сходни дейности, с цел спазване на правилата за избягване на двойно финансиране.

• **Осигуряване на наставници за практическо обучение в реална работна среда /втори гимназиален етап/**

Предвижда се подкрепа за учениците във втори гимназиален етап посредством осигуряване на наставници, които да осигурят качествено обучение в реална работна среда. Съгласно Закона за професионалното образование и обучение практическото обучение при работодател в реална работна среда се провежда в предприятието под ръководството на наставник, определен от работодателя, с който училището има сключен договор за провеждане на обучение чрез работа (дуално обучение).

Чрез изпълнението на дейността ще се подпомогне осигуряването на наставници за провеждане на дуалната система на обучение сред учениците от втори гимназиален етап (XI-ти и XII-ти клас).

Всеки наставник следва да осигури необходимата подкрепа и съответно да допринесе за успешното завършване на дуалната система на обучение за учениците, на които е определен за наставник – чрез провеждане на инструктаж за безопасност, организиране на практическото обучение, поставяне на конкретни задачи, проверка на изпълнението им, предоставяне на отговори на конкретни въпроси на обучаемите, намиране на решение на конкретни казуси и др.

Изпълнението на дейността следва да се осъществява в съответствие с изискванията от Наредба № 1 от 8 септември 2015 г. за условията и реда за провеждане на обучение чрез работа (дуална система на обучение), съгласно която един наставник отговаря за не повече от петима обучавани.

За изпълнението на дейността ще се изплащат разходи за възнаграждения на всеки наставник за един допълнителен час пряка работа с обучаваните се при работодател ученици в рамките на всеки работен ден, в който е проведено практическо обучение в реална работна среда при

спазване на нормативната уредба за максимален брой обучаеми, за които един наставник отговаря.

В случай че изпълнението на Дейност 1 предвижда осигуряване на наставници за практическо обучение в реална работна среда за ученици във втори гимназиален етап на етапа на изпълнение е необходимо да се представи сключения договор за партньорство по чл. 17а от ЗПОО с асоциирания/асоциираните партньор/и-работодател/и, ведно с Декларация–приложение № 2 към Наредба № РД-04-4 от 8 ноември 2019 г. за условията и реда за създаване и поддържане на информационна база данни на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение) (**Приложение XXII**).

Дейност 2. Обучения на учители и наставници за разширяване на обхвата и повишаване качеството на дуалната система на обучение.

Изпълнението на дейността може да включва:

- **Организиране и провеждане на обучения на учители по професионална подготовка и учители-методици (с присъждане на 1 квалификационен кредит или без квалификационни кредити)**

Целта е да се повиши квалификацията на учителите по професионална подготовка и учителите-методици, което да осигури възможности за разширяване на обхвата и повишаване качеството на дуалната система на обучение и адаптирането на ПОО към изискванията на пазара на труда. В рамките на дейността се предвижда провеждането на **обучения, включително практическо обучение (стажуване) в партниращо предприятие**, за повишаване на квалификацията на **учителите по професионална подготовка и учителите-методици**, като при изпълнението следва да бъдат разгледани приложими за обхванатите професии новости и/или предизвикателства, свързани с цифрова, зелена икономика, син, растеж, индустрия 5.0 и ИСИС. Практическото обучение (стажуване) в партниращо предприятие следва да бъде проведено чрез активно въвличане на обучаемите, които изпълняват ролята на „практиканти“/„стажанти“ по професията, която се преподава, а обучаващият изпълнява ролята на техен „наставник“/„ментор“.

Дейността ще се изпълнява при спазване на нормативната уредба, уреждаща професионалното израстване и развитие на професионалните умения на педагогическите специалисти. Обученията могат да завършат с присъждане на 1 квалификационен кредит в съответствие с Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, или без присъждане на квалификационни кредити.

Провеждането на обучения на учители по професионална подготовка може да се извършва по програми, разработени с водеща роля на работодателите или по програми, предлагани в Регистъра на одобрените програми за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти и ще осигури придобиването на знания и умения за нови техники и технологии в съответното професионално направление, по което преподават, с цел подобряване на качеството на обучителния процес на учениците в дуална система на обучение. Учителите в ПОО ще имат възможност да повишат професионалната си квалификация и да придобият съвременни практически знания в съответствие с новостите и динамично развиващите се производствени и цифрови технологии, вкл. да придобият умения за интерактивни техники за преподаване, и/или други умения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС.

Обученията на учители-методици ще осигурят формиране на необходимите знания, умения и компетентностите сред учителите-методици за качествено изпълнение на функциите им

съгласно Наредба № 1 от 08 септември 2015 г. за условията и реда за провеждане на обучение чрез работа.

Изпълнението на дейността ще доведе до повишаване качеството на обучителния процес в дуалната система на обучение и засилване на връзката между училищата и работодателите-партньори в дуалната система на обучение.

Обученията на учители по професионална подготовка и учители-методици могат да включват модули/теми, които са насочени към развитието на социално-емоционалните умения на учениците, пряко свързани с обучението чрез работа, съгласно рамката на ОИСР за социално-емоционалните умения¹⁷, вкл. по отношение на изпълнението на задачи – отговорност, точност, постоянство, упоритост (имайки предвид, че основен проблем за работодателите при стартиране обучението чрез работа е слабата дисциплина); взаимодействие с други – комуникативност, увереност, емпатия, оказване на съдействие, устойчивост на стрес и др.

Обученията за учители по професионална подготовка и учители-методици следва да бъдат оповестени публично и да са отворени за всички желаещи служители да участват в тях. **С оглед гарантиране на ефективността на планираните обучения, те следва да бъдат провеждани в групи от минимум 5 обучаеми по съответната тема/програма за обучение.** Един учител по професионална подготовка и учител-методик може да участва в повече от едно обучение през периода на изпълнение на проекта, но на различни теми.

Всяко обучение с квалификационни кредити следва да бъде с продължителност от 16 академични часа.

Всяко обучение без квалификационни кредити следва да бъде с продължителност до 24 академични часа (3 дни), от които поне 8 академични часа следва да бъдат за практическо обучение (стажуване) в партниращи предприятия и да се проведе в групи минимум от 5 участници.

Всеки учител по професионална подготовка, планиран за участие в Дейност 2, следва да премине поне **едно обучение, включващо практическа част (стажуване), провеждана при работодател – партниращо предприятие с продължителност на практическото обучение (стажуване) от поне 8 академични часа.**

Възможността за провеждане на обучения на място в партниращите предприятия следва да бъде предварително заложена в споразумението за асоциирано партньорство между предприятието и участващото в проекта училище.

Всеки учител по професионална подготовка и учител-методик, който успешно е завършил обучение по дейността следва да получи сертификат/удостоверение.

• **Организиране и провеждане на обучения на наставници**

С цел осигуряване на по-високо качество на обучението в реална работна среда на учениците от дуална система на обучение е необходимо да бъдат повишени методическите и педагогическите умения на наставниците, с което да се гарантира ефективността на практическото обучение на учениците във втори гимназиален етап.

Всяко обучение следва да бъде с продължителност до 32 учебни часа, от които поне 8 учебни часа следва да бъдат проведени в училищата, в които се намират представители на целевите групи с оглед на постигане на максимален ефект от изпълнението на дейността. Обучението следва да се извършва по Програмата за обучение на наставници, одобрена от Министъра на образованието и науката със Заповед № РД 09-997 от 2 април 2019 г. и последващи нейни

¹⁷ Публикувана в Доклад „Beyond Academic Learning: First results from the survey of social and emotional skills“

изменения. Възможността за провеждане на обучения на място в партниращите училища следва да бъде предварително заложена в споразумението за партньорство между предприятието и участващото в проекта училище. Наставниците от предприятията следва да отговарят на изискванията на Закона за професионално образование и обучение (ЗПОО).

Обученията на наставници, участващи в изпълнението на проекта, следва да бъдат оповестени публично от бенефициента и да бъдат отворени за всички предприятия, подписали споразумение за партньорство с училище по проекта. Обученията за наставници следва да се провеждат от институции, имащи право да осъществяват обучения за наставници съгласно чл. 17а, ал. 3 от ЗПОО. Всеки наставник следва да участва най-малко в едно обучение на година с продължителност от 3 дни през периода на изпълнение на проекта. Обученията следва да се провеждат в групи от минимум 5 участника. Един наставник може да участва само в едно обучение на дадена тема през периода на изпълнение на проекта. Всеки успешно обучен наставник следва да получи сертификат/удостоверение за преминато обучение.

- **Организиране и провеждане на смесени обучения и/или супервизия на учители и наставници в дуална форма на обучение**

В основата на смесените обучения и супервизията на учители и наставници стои разбирането, че основна движеща сила на успешното дуално обучение е връзката и сътрудничеството между учители и наставници, което напълно съответства на отправените препоръки в стратегически и аналитични документи, свързани с развитието на дуалната система на обучение в България^{4,18}. Дейността съответства на идентифицираните мерки в Стратегическата визия за развитие на дПОО в България – 2030¹⁹ за привличане на учители за работа като наставници при работодателите и привличане на наставници за учители по специфичните за професията предмети.

Смесените обучения на учители и наставници следва да се провеждат в групи от минимум 6 участника в рамките на 16 учебни часа, отчитайки професионалната натовареност и на двете целеви групи. Смесените обучения могат да се провеждат на място в партниращото/ите предприятие/я или на място в училищата.

Провеждането на смесени обучения се извършва по програми, разработени с участието на представители на бизнеса - експерти с доказан професионален опит. Смесените обучения следва да включват теми, свързани с ролята на учителите и наставниците в дуално обучение, взаимодействието и допълването между дейностите, осъществявани от учителите и наставниците в дуалната система на обучение, методите за организация и провеждане на взаимна супервизия между учители и наставници, обмяната на опит и добри практики, както и изграждането на екипен дух и атмосфера на сътрудничество между учители и наставници при усвояване на новостите и справяне с предизвикателствата. Опитът от пилотното прилагане на швейцарския модел на дуална система на обучение в България показва, че двата най-успешни метода за постигане на сътрудничество между учители и наставници са решаването на групови задачи с творчески елементи, при които екипите от наставници и учители работят заедно по решаване на конкретни предизвикателства, свързани с дуалното обучение, и методът „световно кафене“, който насърчава споделянето на различни мнения и достигането до общо разбиране за повишаване качеството в дуалното обучение и справяне с конкретни предизвикателства в процеса на обучение.

¹⁸ В публикуваната Методология за прилагане на швейцарския модел на дуално обучение в българската система за професионално образование (<https://dominoproject.bg/dokumenti>), разработена в изпълнение на проект ДОМИНО, провеждането на смесени обучения на учители и наставници са оценени високо от участниците в проекта.

¹⁹ Стратегическа визия за развитие на дуалното професионално образование и обучение (дПОО) в България – 2030 (публ. 17.10.2023 г.) https://www.mon.bg/nfs/2023/10/strategy-dual_17102023.pdf

ВАЖНО! В случай че в рамките на проекта се предвижда провеждането на повече от един вид обучение за учители и/или наставници, един и същ учител/наставник не следва да участва в обучения по едни и същи теми.

Бенефициентите следва да осигурят демаркация на ниво участници в дейността (учител по професионална подготовка, учител-методик и наставник) по отношение на теми на обучение, с темите на обучение по проект „Модернизиране на професионалното образование и обучение“ по Програма „Образование“ 2021–2027 г., по процедура BG05SFPR001-3.005 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“, и други национални, европейски и международни програми, които се реализират през учебните години в рамките на продължителността на процедурата.

С цел задълбочаване връзката и сътрудничеството между учители-методики или учители по професионална подготовка и наставници се предвижда възможност за провеждане на **взаимна супервизия**. Всеки от двойката учител – наставник провежда по една супервизия в рамките на един ден и продължителност до 8 учебни часа. Това означава супервизия от един ден за наставника в училището, за да наблюдава работата на учителя в учебна среда и супервизия от един ден за учителя, за да наблюдава работата на наставника в реална работна среда. Наставникът наблюдава работата на учителя в рамките на учебния ден с учениците, на които е наставник, а учителят наблюдава работата на наставника при провеждане на практическо обучение в реална работна среда. Наблюдаващият изпълнява ролята на „наставник“ /ментор“, който следва чрез наблюдение да оцени работата на наблюдавания и да му отправи препоръки за подобрене. Всяка супервизия завършва с обратна връзка и обсъждане на възможностите за подобрене, като след приключване на супервизията се попълва Карта за проведена взаимна супервизия.

В рамките на проекта може да бъде проведено едно съвместно обучение за учители и наставници и по две супервизии за всяка година на проекта за една и съща двойка учител-наставник. Един учител или един наставник може да участват в повече от една двойка за супервизия.

Дейност 3. Осигуряване на учебно съдържание спрямо динамиката на пазара на труда.

Дейността е насочена към едно от основните предизвикателства, идентифицирани в Стратегическа визия за развитие на дПОО в България – 2030, свързани с актуалността на учебното съдържание, вкл. неговата предимно теоретична насоченост и откъснатост от ежедневната работа в предприятията. Целта е осигуряване на учебно съдържание спрямо динамиката на пазара на труда с акцент върху изграждането на умения за професиите на 21 век - дигитални, зелени, преносими, ключови компетентности.

В рамките на дейността се предвижда осигуряване на съвременни учебни помагала и учебни материали, вкл. в електронен вид (пособия, материали, програми за практика в реална работна среда за конкретната специалност, литература за обучение по професията, вкл. речници, справочници и други), които са необходими за изпълнението на целите на проекта и ще допринесат за придобиване на знания и умения от учениците в дуалната система на обучение, съответстващи на актуалните и перспективни потребности на пазара на труда. Учебните помагала и учебни материали следва да са с изцяло практическа насоченост и да подпомогнат процеса на подготовка на учениците за практическо обучение в реална работна среда.

Допустимо е закупуване на учебни помагала и учебни материали, вкл. такива, изработени по поръчка, както и осигуряване на учебно съдържание чрез превод и/или адаптиране на съществуващи учебни ресурси, вкл. съществуващи електронни ресурси, които се използват в държави с развита дуална система на обучение като например Швейцария, Австрия и Германия. Всички дигитални ресурси трябва да бъдат предоставени от бенефициента, където

е приложимо, за ползване в дигиталната раница, създадена по проект "Образование за утрешния ден", финансиран по ОПНОИР 2014-2020.

При изпълнение на дейността всеки бенефициент следва да осигури **пълна демаркация** с проект „Модернизиране на професионалното образование и обучение“, както и с процедура BG05SFPR001-3.005 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“ по Програма „Образование“ 2021–2027 г., Национални програми като „Професионално образование и обучение“, и други национални, европейски и международни програми, които се реализират през учебните години в рамките на продължителността на процедурата.

Дейност 4. Информационни кампании и кариерно ориентиране за повишаване на привлекателността и увеличаване дела на дуалната система на обучение в ПОО.

Целта на дейността е повишаване на привлекателността на дуалната система на обучение сред целевите групи и подобряване на връзката ученик-училище-родител-работодател. Дейността адресира основни препоръки, изведени на база обобщените резултати от проведено изследване сред заинтересованите страни в рамките на проект „Подкрепа за дуалната система на обучение“ по ОПНОИР 2014-2020²⁰. Сред тях са засилването на целенасочената информация за дуалното обучение и кариерната ориентация на учениците, вкл. разработването на мерки за ранно кариерно ориентиране на учениците, което да подкрепи процеса на избор на професия.

Изпълнението на дейността може да включва:

- **Провеждане на информационни кампании сред работодатели**

Провеждането на информационни кампании, насочени към представители на работодателите, национално представителни организации на работодателите, техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, браншови и професионални организации, има за цел разширяване на възможностите за дуално ПОО и осигуряване на своевременна подготовка на работодателите за качествено провеждане на дуална форма на обучение. Информационните кампании могат да включват представяне на нормативните изисквания към работодателите за участие в дуалната система на обучение, както и представяне на примери и добри национални и международни практики при провеждането на дуално ПОО, включително за адаптиране и прилагане на иновации при провеждане на обучението в реална работна среда.

- **Провеждане на информационни кампании сред родители, ученици и широката общественост**

Провеждането на информационни кампании, насочени към родители, ученици и широката общественост, ще повиши привлекателността на дуалната система на обучение и ще подпомогне процеса на мотивиране и насочване за включване в дуално ПОО, вкл. за лица в училищна възраст, отпаднали от училищната система на образованието. Дейността включва организиране и провеждане на информационни кампании с участието на работодатели и/или национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в България, техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, браншови и професионални организации, за популяризиране на дуалната система на обучение сред родителите, учениците и широката общественост. Посредством дейността учениците и родителите ще имат възможност да се запознаят с ползите от дуалната система на обучение и възможностите за прием в дуална форма на обучение, както и с практическата приложимост на професията и възможностите за професионална реализация и кариерно развитие.

²⁰ „Доклад от проведено изследване за приложимостта на разработения инструментариум за оценка на качеството на преподаване в дуалната система на обучение и за оценяване на работното място 2022/2023“, изготвен по проект BG05M2OP001-2.014-0001 „Подкрепа за дуалната система на обучение“.

В съответствие със *Стратегическата визия за развитие на дуалното професионално образование и обучение (дПОО) в България – 2030*, дейността се очаква да допринесе за събуждане на интереса към техническите професии и засилване на партньорствата на училищата с бизнеса на възможно най-ранен образователен етап, с оглед изграждане на устойчив интерес към професиите, които са търсени на пазара на труда, вкл. STEM професиите. Провеждането на информационни събития сред родители и ученици ще допринесе за ранно запознаване с работодателите – партньори, в които може да бъде провеждано обучение в реална работна среда. Във всяка информационна кампания сред родители и ученици следва да вземе участие поне 1 представител на работодатели и/или национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в България, техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, браншови и/или професионални организации, които да запознае присъстващите с възможностите за обучение чрез работа и професионална реализация в съответното професионално направление/професия. Информационните кампании следва да включват инструментариум, пряко допринасящ за популяризиране и развитие на дуалната система на обучение.

Примери за подобни инструментариуми са:

- организиране и провеждане на състезания по професии за ученици V-VII-ми клас, с подкрепата на ученици в дуално обучение. Състезанията следва да са с голяма публичност и обхващане, както на родителите, така и на работодателите, които предлагат дуално обучение по тези професии. В рамките на събитието могат да бъдат представени профили на професиите, възможностите за развитие, условията за обучение чрез работа при работодателя, вдъхновяващи истории на завършили дуалисти, участие на успешни личности на международно или национално ниво от съответната професия;
- организиране и провеждане на съвместни уроци с учениците V-VII клас по учебни предмети като „Технологии и предприемачество“, „Компютърно моделиране и информационни технологии“ или други предмети, или организиране на представяне на различни професии в рамките на часовете на класа. Участие в съвместните уроци и представянията на професии следва да вземат ученици в дуално обучение;
- организиране и провеждане на демонстрационни събития, дни на отворените врати, дни на професиите за представяне на успешни примери от практиката, свързани с учебни постижения на ученици в дуална форма на обучение, представяне на възможностите за професионалната реализация по дадена професия, вкл. чрез посещения на място в предприятие, представяне на добри национални/международни практики при провеждането на дуално обучение чрез работа и др.;
- организиране и провеждане на други събития (изложения, състезания, хакатони и др.) с участието на работодатели за популяризиране на дуалната форма на обучение и насърчаване на сътрудничеството между заинтересованите лица в образователния процес за увеличаване и задържане на учениците, записани в дуална система на обучение.
- разработване и разпространение (вкл. чрез социалните мрежи) на информационни материали (видео, представящи успешни истории на ученици в дуално обучение, рекламни банери, онлайн материали и др.) за възможностите и предимствата на дуалната форма на обучение, насочени към ученици, родители на ученици и широката общественост за утвърждаване позитивния имидж на дуалното обучение.

• **Кариерно ориентиране на ученици**

Подкрепата за кариерно ориентиране има за цел увеличаване дела на дуалното обучение чрез насочване и задържане на ученици в дуалната система на обучение. Изпълнението на

дейността ще подкрепи индивидуалното кариерно ориентиране на ученици, вкл. с участието на родители, за избор на дуална система на обучение.

Индивидуалното кариерно ориентиране може да обхване:

- ученици в прогимназиален етап на основното образование (ранно кариерно ориентиране) – за насочване към избор на дуалното професионално образование и обучение;
- ученици в първи гимназиален етап, които не се обучават в дуална форма – за насочване към избор на дуална форма на обучение.

Според Доклад на тема “Функционален анализ на секторна политика „Професионално образование и обучение“, 2019, кариерното ориентиране следва да се прилага още при привличането на ученици за кандидатстване в професионалните училища и да продължи и впоследствие при започване на професионалното обучение, вкл. чрез редовни срещи с бизнеса. В тази връзка, осигуряването на възможност за кариерно ориентиране на ученици относно възможностите за включване в дуалната система на обучение ще допринесе за развитие на дуалната система на обучение в ПОО чрез преодоляване на основни бариери, породени от недостатъчната мотивация на учениците и родителите, както и липсата на ясна представа за възможната реализация и ползата от дуалната система на ПОО.

Участие в дейностите по кариерно ориентиране могат да вземат и представители на работодателите, с цел подпомагане на учениците в процеса на избор на професия, мотивиране за продължаване на обучението в дуална форма и запознаване с възможностите за последващо професионално развитие при работодател. В съответствие със Стратегическата визия за развитие на дПОО в България – 2030 дейността следва да обхване, както целевата група на учениците, така и целевата група на родителите, с оглед засилване на връзката родител-ученик-училище-работодател.

В рамките на дейностите по кариерно ориентиране учениците и родителите ще могат да получат индивидуална консултация относно възможностите за обучение в дуална форма в професионално направление, отговарящо на потребностите, интересите и способностите на ученика. Дейността ще позволи учениците и родителите да се запознаят с предимствата и възможностите за реализация в професията/професиите, по които се предлага обучение в дуална форма, и които отговарят на индивидуалния профил и интереси на ученика. Посредством кариерното ориентиране учениците и родителите ще имат възможност да се запознаят с изискванията и възможностите за кариерно развитие при работодателите, включени в дуалната система на обучение.

Индивидуалното кариерно ориентиране, в рамките на което могат да присъстват и родителите на консултираното лице, може да обхване една или повече от следните примерни дейности:

- предпрофесионално тестване във връзка с възможностите за обучение на ученика в дуална система на ПОО;
- запознаване с възможностите за реализация в различни професии, отговарящи на резултатите от предпрофесионално тестване и възможностите за обучение в дуална форма;
- запознаване с основните изисквания на работодателите, включени в дуалната система на обучение;
- индивидуално консултиране във връзка с възможностите на дуалната система на ПОО.

При изпълнение на дейностите по кариерно ориентиране може да бъде използван капацитетът и инструментариумът, с който разполагат Центровете за кариерно ориентиране в съответния регион, с цел осигуряване на устойчивото им използване в по-широк мащаб.

Освен описаните по-горе допустими преки дейности, всяко проектно предложение задължително трябва да включва и следните видове непреки дейности:

- Дейности за организация и управление

и

- Дейности за видимост, прозрачност и комуникация.

При описание на дейностите във Формуляра за кандидатстване, следва да се има предвид, че **непреките дейности не представляват отделни дейности**. Те следва да бъдат декларирани и обосновани от кандидата в секция 11 „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Непреки дейности“ на Формуляра за кандидатстване.

При изпълнение на проекта Бенефициентът, чрез екипа за организация и управление и в рамките на непреките дейности, следва да **осъществява мониторинг на резултатите от дейностите по проекта, в съответствие с условията за изпълнение по процедурата**. За целта, бенефициента следва да използва като образец примерните анкетни карти, част от Инструментариума за оценка на качеството на преподаване в дуалната система на обучение и за оценяване на работното място, разработен от МОН в рамките на проект „Подкрепа за дуалната система на обучение“ по ОПНОИР 2014-2020, неразделна част от условията за изпълнение по процедурата (**Приложение XVIII** към Условията за изпълнение). Въз основа на попълнените анкетни карти от включените в проекта представители на целевите групи, бенефициентът следва да изготви **Доклад за осъществения мониторинг на резултатите от дейностите по проекта**. Като част от дейностите по мониторинг на резултатите по проекта, бенефициентът следва да представи и попълнения Въпросник за мониторинг на резултатите, неразделна част от Приложение XVIII към Условията за изпълнение.

Дейностите за видимост, прозрачност и комуникация трябва да отговарят на условията и изискванията, описани в Дял IV, глава III „Видимост, прозрачност и комуникация“ на Регламент (ЕС) 2021/1060. В тази връзка кандидатът има задължение при дейностите за видимост, прозрачност и комуникация да указва произхода на финансирането чрез поставяне на емблемата на ЕС в съответствие с посочените технически характеристики съгласно чл. 47 и Приложение IX от Регламент (ЕС) 2021/1060, налични на следния линк: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/logos_downloadcenter/. Оперативни насоки за използване на емблемата на ЕС за периода 2021-2027 г. можете да намерите тук: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/eu-emblem-rules_en.pdf.

При изпълнение на дейностите за видимост, прозрачност и комуникация съгласно чл. 50 от Регламент (ЕС) 2021/1060 кандидатът следва:

- да публикува на уебсайта си и в социални мрежи, кратко описание на проекта, пропорционално на равнището на подкрепата, неговите цели и резултати, като откроява финансовата подкрепа от Съюза;
- да включва по видим начин текст, подчертаващ подкрепата от Съюза, в документите и комуникационните материали, свързани с изпълнението на проекта и предназначени за обществеността или за участниците;
- да поставя устойчиви табели или табла, ясно видими за обществеността, на които се откроява емблемата на Съюза в съответствие с техническите характеристики, посочени в приложение IX от Регламент (ЕС) 2021/1060, веднага щом започне физическото изпълнение на проекта, включващи физически инвестиции, или инсталирането на закупеното оборудване, в случай че общият размер на разходите е над 195 583 лв. (левовата равностойност на 100 000 евро).

В рамките на непреките дейности на етап изпълнение на проекта, кандидатът трябва да гарантира спазването на правата, посочени в Хартата на основните права на ЕС²¹ и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания²² съгласно описания в секция 11 „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“ *Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания* от Формуляра за кандидатстване и чл. 4.4. от образца на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (Приложение XII от Условиата за изпълнение).

Доставчиците на стоки и услуги, необходими за реализиране на дейностите по процедурата, следва да бъдат избирани по реда на действащата нормативна уредба въз основа на открити, прозрачни, в достатъчна степен публични, недискриминационни и безусловни процедури, като по този начин се гарантира, че извършването на доставки и предоставянето на услуги ще се извършва при пазарни условия.

Изборът на изпълнители следва да бъде извършван по открит, прозрачен, в достатъчна степен публичен и недискриминационен начин по смисъла на т. 89 – 96 от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз. При избора на изпълнител/и на дейностите по проекта, в случай че е приложимо, бенефициентът следва да предвиди при възлагането на обществени поръчки прилагането на мерки за опазване на околната среда съгласно приложимите разпоредби на ЗОП и актовете по прилагането му и в съответствие с чл. 47, ал. 1 и чл. 63, ал. 1, т. 6 от ЗОП. Посочените дейности следва да са в съответствие с хоризонталните политики на Европейския съюз, посочени в т. 17 от Условиата за кандидатстване. Съответствието с посочените хоризонтални политики ще бъде проследявано на етап изпълнение на проекта.

По силата на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕФСУ не са допустими разходи за проекти или дейности, съответно кандидатът няма право да подава проектно предложение по процедурата за дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на Формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ.

В рамките на процедурата няма да бъдат подкрепяни дейности, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Европейския съюз или друга донорска програма. Недопускането на дублиране и двойно финансиране на дейности и целеви групи ще се съблюдава, както на етап кандидатстване (чрез декларации) и договаряне (чрез проверки за двойно финансиране), така и по време на изпълнението на проекта (чрез проверки за двойно финансиране, списъци на участници и др.).

За целта на етап кандидатстване кандидатът и партньорите попълват и подават **Декларация на кандидата/партньора (Приложение I към Условиата за кандидатстване)**. В процеса на изпълнение на проекта, УО на ПО ще следи за демаркация с други програми и проекти с цел недопускане на двойно финансиране. В тази връзка проект, подаден по настоящата процедура, може да има единствено допълващ ефект, но не и да дублира и припокрива изпълнението на проекти по други европейски/донорски и национални програми. Ще бъде извършвана проверка за демаркация на ниво бенефициенти, дейности и участници между проектите по настоящата процедура и проект BG05SFPR001-3.001 „Модернизиране на професионалното образование и обучение“ по Програма „Образование“ 2021-2027 г. и по-специално с Дейност

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=ET>

²² <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135791921>

5. Участие в обучения на преподаватели по професионална подготовка, включително от бизнеса, науката, публичния и неправителствения сектор за включването им в ПОО; Дейност 6. Квалификация на учители по професионална подготовка чрез специализирани обучения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС; Дейност 7. Подобряване на трансверсалните и ключовите компетентности по професионална подготовка на учениците, предприемачески умения, социално предприемачество и др. с участие на работодатели; и Дейност 9. Информационни дейности и кампании за повишаване привлекателността на ПОО и засилване връзката ученици/родители-работодатели-училищна местна власт, вкл. с цел кариерно и професионално ориентиране на ученици, както и по процедура BG05SFPR001-3.005 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“ по Програма „Образование“ 2021-2027 г.

Ще бъде осигурена демаркация и допълняемост с Национални програми (НП) като НП „Професионално образование и обучение“, „Квалификация на педагогическите специалисти“ и други национални, европейски и международни програми, които се реализират през учебните години в рамките на продължителността на процедурата.

14. Категории разходи, допустими за финансиране:

При предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по настоящата процедура ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“, съгласно изискванията на Глава пета „Финансово управление и контрол“ от ЗУСЕФСУ и действащите подзаконови нормативни актове на Министерския съвет, които не противоречат на Закона, разпоредбите на Регламент (ЕС) 2021/1060, Регламент (ЕС) 2021/1057, Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2021-2027 г. детайлно описани по-долу.

Бюджетът (секция 7 от Формуляра за кандидатстване) представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на допустимите разходи. Стойността на допустимите разходи трябва да се основава на европейското и българското законодателство, да се базира на нормативно определени размери или на реални пазарни цени и да е в съответствие с предвижданите за финансиране дейности, както и с определените в настоящите Условия за кандидатстване размери на видове разходи.

По време на оценката на проектното предложение е възможно да бъдат установени обстоятелства, които да налагат корекции в бюджета. Несъответствието между предвидените дейности и видовете заложен разходи, както и дублирането на разходи могат да наложат и изискването на допълнителни разяснения и информация от страна на оценителната комисия до кандидата. Освен тях, корекции на бюджета могат да се извършат и при наличие на недопустими дейности и/или разходи, неспазване на заложените в настоящите условия за кандидатстване правила или неспазване на определените от УО размери на единичните разходи по процедурата. Управляващият орган може да извърши или изиска от кандидата корекции в секция 7 „Бюджет (в лева)“ от Формуляра за кандидатстване във връзка с установени в процеса на оценката недопустими и/или необосновани разходи и дейности.

14.1. Условия за допустимост на разходите

За да бъдат допустими разходите по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ трябва да отговарят едновременно на следните условия:

1) Да са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства.

Съгласно чл. 33 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г.:

- принципът на икономичност изисква ресурсите за осъществяване на дейностите да бъдат осигурени своевременно, в подходящо количество и качество и на най-добра цена;
 - принципът на ефикасност се отнася до най-доброто съотношение между използваните ресурси, предприетите дейности и постигнатите резултати;
 - принципът на ефективност е свързан със степента на осъществяването на набелязаните конкретни цели и постигането на планираните резултати посредством предприетите дейности.
- 2) Да бъдат извършени след датата на представяне на Програма „Образование“ 2021-2027 на Европейската комисия по реда на чл. 63 от Регламент (ЕС) 2021/1060, в срока за изпълнение на проекта и да са свързани с дейности, които не са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на Формуляра за кандидатстване от кандидата, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ;
 - 3) Да са в съответствие с категориите разходи, включени в Условието за кандидатстване и условията за изпълнение по настоящата процедура, както и в съответствие с одобреното проектно предложение (чл. 57, ал. 1, т. 2 от ЗУСЕФСУ);
 - 4) За направените разходи да е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060 и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/1060 (чл. 57, ал. 1, т. 7 от ЗУСЕФСУ);
 - 5) Да са действително платени (т.е. да е платена цялата стойност на представените фактури или други първични счетоводни документи, включително стойността на ДДС), не по-късно от датата на подаване на междинното/окончателното искане за плащане от страна на бенефициента. В случаите по чл. 55, ал. 1, т. 2 и 3 от ЗУСЕФСУ (прилагане на формите по чл. 53, §1 буква б) и буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1060), разходите са допустими, ако действията, представляващи основание за възстановяването им, са извършени в срока за допустимост по чл. 63, т. 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060);
 - 6) Да не надхвърлят праговете за съответната категория разходи, посочени в раздел 14.2 от настоящите Условия за кандидатстване и в одобрения проект (чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗУСЕФСУ);
 - 7) Да се отнасят за реално доставени продукти, извършени услуги, строителни и монтажни работи и положен труд (чл. 57, ал. 1, т. 4 от ЗУСЕФСУ);
 - 8) Да са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство (чл. 57, ал. 1, т. 5 от ЗУСЕФСУ);
 - 9) Да са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система (чл. 57, ал. 1, т. 6 от ЗУСЕФСУ);
 - 10) Да са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи (чл. 57, ал. 1, т. 8 от ЗУСЕФСУ)
 - 11) Да могат да се установят и проверят, да бъдат подкрепени от оригинални разходо-оправдателни документи (освен в случаите на опростено отчитане на разходи чрез формите по чл. 55, ал. 1, т. 2-4 от ЗУСЕФСУ);
 - 12) Да са извършени от допустим по настоящата процедура бенефициент и да са за дейности, съответстващи на предвидените в одобрения проект (чл. 57, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕФСУ);
 - 13) Да са за услуги и/или доставки, за които изборът на изпълнител е извършен законосъобразно, в съответствие с действащото национално законодателство и правото на Европейския съюз;

14) Да **не** са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети.

Разходите за възстановим данък върху добавената стойност (ДДС) във връзка с изпълнението на проекта са недопустими за съфинансиране от ЕФСУ. Допустим е единствено разходът за данък върху добавената стойност, който не е възстановим съгласно националното законодателство. Допустимостта на разходите за данък върху добавената стойност по проектите се определя от кандидата и от партньорите в съответствие с „Указания на министъра на финансите НФ-1/09.01.2024 г. за третиране на данък върху добавената стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), Фонд "Убежище, миграция и интеграция" (ФУМИ), Фонд "Вътрешна сигурност" (ФВС), програмата по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП), както и на средствата за финансиране на подхода "Водено от общностите местно развитие" от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ВОМР) на ЕС, за програмен период 2021 – 2027 г.“

Бюджетът (секция 7 от Формуляра за кандидатстване) трябва да отразява допустимите разходи, които са свързани с изпълнението на проекта. **Разход, който не е обоснован в секция 4. „План за изпълнение/Дейности по проекта“ на Формуляра за кандидатстване ще бъде премахнат от бюджета на проекта служебно от оценителната комисия.**

14.2. Допустими разходи

Допустимите разходи следва да са извършени законосъобразно, да са в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2021/1060 за общоприложимите разпоредби за ЕФСУ, Регламент (ЕС) 2021/1057 за ЕСФ+, Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, Регламент (ЕС) 2023/2831 относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, ЗУСЕФСУ, ПМС № 86 от 1 юни 2023 г., както и всички други законови и подзаконови нормативни актове от приложимото право на Европейския съюз (ЕС), българското законодателство и настоящите Условия за кандидатстване.

Дейностите и видовете разходи по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ са идентични с дейностите и видовете разходи по процедура BG05SFPR001-3.005 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“²³. Съответно за процедурата за подбор ще се ползват същите единични разходи и еднократни суми, приложени по процедурата по подхода ИТИ.

Допустими по процедурата са следните видове разходи:

I. СТАНДАРТНА ТАБЛИЦА НА РАЗХОДИТЕ ЗА ЕДИНИЦА ПРОДУКТ

1. Преки разходи за персонал

За всяка от допустимите дейности се прилагат единични разходи, определени и обосновани в Приложение XI ТЕРЕС-Дуално²⁴ към настоящите Условия за кандидатстване. Стойностите на единичните разходи са актуализирани съгласно последните

²³ Процедурата по подхода ИТИ е обявена на 16 декември 2024 г. като за нея са приложени единични разходи и еднократни суми, обосновани в насоките за кандидатстване и по-конкретно в Приложение XI ТЕРЕС-Дуално, утвърдени със заповед № РД09-201/16.12.2024 г. на Ръководителя на Управляващия орган.

²⁴ Приложение XI съдържа Приложение ТЕРЕС Дуално, което е утвърдено по процедура BG05SFPR001-3.005 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез прилагане на подхода ИТИ)“ и документ Актуализиране Дуално.xls, приложени към настоящите условия за кандидатстване.

статистически данни на Евростат за 2024 г. в документа 3.008 - Актуализиране Дуално.xls, както следва:

Име на показателите	Единичен разход лв.
Възнаграждения на наставник /експерт от бизнеса или учител по професионална подготовка/ при провеждане на „пробно стажуване“ за 1 отработен астрономически час	38
Надбавка за стипендия на учениците, участвали в „пробно стажуване“ /на ден/	20
Възнаграждение на преподавател/учител за провеждане на допълнителни занимания по професионална подготовка или чужд език за 1 отработен учебен час	29
Възнаграждение на наставник за допълнителна подкрепа за провеждане на практическо обучение в реална работна среда за 1 отработен астрономически час	38
Възнаграждение на лектор за провеждане на обучения на учители по професионална подготовка и учители-методици /без присъждане на квалификационни кредити/ за 1 отработен академичен час	30
Възнаграждение на лектор за провеждане на обучения на наставници за 1 отработен академичен час	30
Възнаграждение на лектор при провеждане на смесени обучения и/или супервизия на наставници и учители за 1 отработен учебен час	30
Възнаграждение на лектор при провеждане на информационни събития за 1 отработен астрономически час	38
Възнаграждение на кариерен консултант за 1 отработен астрономически час	38

ВАЖНО! Договорите с експертите за изпълнение на дейностите по проекта следва да са сключени в съответствие с действащата нормативна уредба!

Разходите следва да са пряко свързани с финансираните дейности и доказано необходими за постигане на поставените цели, подробно описани и обосновани в дейностите по проектното предложение.

Разходите се планират като за всеки тип разход се добавят бюджетни редове (б.р.) от трето ниво – б.р. 1.1., б.р.1.2. и т.н. за кандидата и всеки партньор по съответната дейност според спецификата на проектното предложение.

2. Разходи за надбавки за стипендии

Прилага се единичен разход за надбавка за стипендия на учениците, участвали в „пробно стажуване“ в рамките на Дейност 1, в размер на 20.00 лв. на ден.

Размерите на посочените по-горе разходи са обосновани в **Приложение XI Таблица на единичните разходи и еднократни суми по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (ТЕРЕС- Дуално)** и придружаващи документи към Условието за кандидатстване.

II. ЕДИННА СТАВКА

3. Други преки и непреки разходи за изпълнението на проекта.

Сумата в раздел II се изчислява като единна ставка в размер на 40 %, приложена върху сумата на разходите в бюджетен ред I на раздел I.

Преките и непреките разходи, различни от преките разходи за персонал, за които ще се прилага единна ставка в размер на 40 % от допустимите преки разходи за персонал, са допустими при условие, че са свързани с дейностите и са необходими за изпълнението на процедурата. Другите преки и непреки разходи за изпълнението на проекта служат за покриване на всички останали допустими разходи, необходими за изпълнението на процедурата, включително разходите за застраховки, за закупуване на оборудване, материали и консумативи и други разходи, необходими за изпълнението на Дейност 1, разходи за външни услуги за провеждане на обучения с придобиване на квалификационни кредити по Дейност 2, разходите за външни услуги за разработване на програми за провеждане на допълнителни занимания и обучения по Дейност 1 и Дейност 2, разходите за закупуване на учебни помагала и учебни материали, вкл. разходите за външни услуги по изработване по поръчка на учебно съдържание и/или осигуряването му чрез външни услуги за превод и/или адаптиране на съществуващи учебни ресурси и/или външни услуги по придобиване на права за превод и/или използване на учебни материали по Дейност 3, разходите за транспорт (вкл. на ученици, участващи в „пробно стажуване“), разходите за настаняване, командировъчни разходи, застраховки, наем на зали и осигуряване на материали, вкл. разработване и разпространение на информационни материали по Дейност 4, разходите за организация и управление на проекта, за мониторинг на резултатите от дейностите по проекта, и за видимост, прозрачност и комуникация, както и други присъщи преки и непреки разходи, различни от преките разходи за персонал.

Разходите за закупуване на оборудване за целите на дуалната система на обучение следва да отговарят на условията на чл. 16, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1057 за ЕСФ+.

В случай че изпълнението на дейността предвижда закупуване на оборудване, с оглед спазване на изискванията на чл. 16, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1057 към проектното предложение следва да бъде приложена детайлна обосновка за необходимостта от закупуване на оборудване за целите на дуалната система на обучение, включваща информация за заявените нужди от страна на работодател/и-асоцииран/и партньор/и. Обосновката следва да е придружена от справка за наличното към момента на кандидатстване оборудване, вкл. симулационни и приложни софтуерни продукти, и неговия амортизационен срок, както и информация за срока на амортизация на предвиденото за закупуване оборудване.

В съответствие с чл. 56, т. 2 от Регламент 2021/1060 надбавките за стипендии, изплащани на учениците, участващи в пробно стажуване, се считат за допълнителни допустими разходи, които не са включени в единната ставка 40%.

ВАЖНО!

Детайлно описание на необходимите ресурси за всяка поддейност, от което да е видно, че размерите на единичните разходи и размерът на единната ставка по процедурата са спазени и разходите не се дублират, трябва да е налично в раздел „Начин на изпълнение“ на секция 4. План за изпълнение/ Дейности по проекта.

Разходите по дейности се планират в **Помощна таблица (Приложение IIIA към Условиата за кандидатстване)** в съответствие с Приложение XI ТЕРЕС–Дуално към Условиата за кандидатстване и с представената Декларация за партньорство (**Приложение II към Условиата за кандидатстване**).

Всички разходи за проектно предложение се планират/отчитат по мястото на изпълнение на проектното предложение.

Кандидатът носи цялата отговорност за верността на финансовата информация, представена в секция 7 „Бюджет“ от Формуляра за кандидатстване. Детайлна информация и инструкции за попълването на Бюджета в ИСУН са посочени в Указания на Управляващия орган за попълване на електронен формуляр за кандидатстване (**Приложение VIII към Условиата за кандидатстване**).

Съгласно одобрените Методология и критерии за подбор на едноименната операция проектите по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ са с максимална продължителност от 48 месеца/4 години, но не по-късно от 31.12.2029 г. Предвид необходимото технологично време за кандидатстване, оценяване и договаряне по процедурата проектите ще стартират най-рано в края на 2025 г., началото на 2026 г. – следователно актуализираните през март 2025 г. единични разходи и еднократни суми няма да съответстват на текущата ситуация за бъдещите периоди (2026 г., 2027 г., 2028 г. и съответните учебни години) от изпълнението на проектите. В тази връзка при изпълнението на сключените договори с одобрени бюджети и разходи, които не отразяват реалната ситуация, могат да затруднят подкрепата на целевите групи, вкл. постигането на индикаторите по програмата.

С цел избягване на рискови фактори като неактуални единични разходи и еднократни суми по сключени договори за БФП, които се изпълняват за по-продължителен период (напр. до 3 години), УО на ПО може да извърши актуализация на горепосочените единични разходи и еднократни суми. Затова при определяне на бюджета на проекта и попълване на Помощна таблица – Приложение IIIA към Условиата за кандидатстване, се прилагат следните стъпки:

1. Определят се разходите за възнаграждения за всяка от дейностите и партньорите като се прилагат единичните разходи, посочени в таблицата по-горе;
2. Изчислените общи суми за възнаграждения се умножават по 1,15 (т.е. извършва се индексация от 15% за целия период от изпълнението на проекта) и така се получават сумите, които се въвеждат като бюджет в ИСУН

ВАЖНО!

Бюджетът в ИСУН следва да съответства на бюджета в представената от кандидата **Помощна таблица (Приложение IIIA към Условиата за кандидатстване)**. Следва да имате предвид, че бюджетните редове в ИСУН отразяват индексирани общи суми на разходите за възнаграждения, както са заложили в Помощна таблица – Приложение IIIA.

При попълване в ИСУН за всеки бюджетен ред от трето ниво се избира и отбелязва приложимият **режим за помощ** съгласно цитираното в т. 16 от настоящите Условия за кандидатстване, а кодовете на интервенция, индикаторите и дейностите са съгласно **Приложение IIIA Помощна таблица към Условиата за кандидатстване**.

Детайли за попълването на бюджета в ИСУН са посочени в Указания за попълване на електронен формуляр за кандидатстване (**Приложение VIII към Условиата за кандидатстване**).

Документите и доказателствата, които трябва да бъдат представени на етап изпълнение на договора, за да се възстановят разходите, са посочени в **Условия за възстановяване на разходите (Приложение XVII към Условиата за изпълнение)**.

14.3. Недопустими разходи

Независимо от гореизброените условия за допустимост на разходите, за недопустими ще се считат всички разходи, които са в противоречие с правилата за Европейските фондове за споделено управление (Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд+, Регламент (ЕС) 2021/1060 на Съвета относно определянето на общи разпоредби за ЕФСУ, Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 от 23 септември 2024 г., Постановление на Министерски съвет № 86 от 01.06.2023 г. за определяне на националните правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период – 2021–2027 г.

В допълнение към общите недопустими разходи съгласно приложимото законодателство, по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна помощ за недопустими се считат и следните видове разходи:

- разходи за комисионни, както и лихви по дългове;
- непредвидени разходи;
- разходи за закупуване на земя и сгради;
- разходи за транспортни услуги, подлежащи на компенсиране съгласно Наредбата за условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони и за издаване на превозни документи за извършване на превозите, приета с ПМС № 163 от 29.03.2015 г., обн., ДВ, бр. 51 от 7.07.2015 г.;
- разходи за консултантски услуги за разработване на проектното предложение;
- принос в натура;
- загуби от обмяна на валута;
- разходи за възстановим ДДС (съгласно чл. 8 и по смисъла на § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ПМС № 86/2023 г.);
- разходи за покриване на възможни бъдещи загуби или дългове;
- глоби, имуществени санкции и разходи по правни спорове;
- разходи за дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на Формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него, освен в случаите на чл. 59а от ЗУСЕФСУ;
- всички разходи, които не попадат в обхвата на допустимите дейности по настоящата процедура, вкл. разходи за дейности, които не са описани във Формуляра за кандидатстване или за които от представеното описание не може да се прецени за коя дейност се отнасят и дали тя е допустима.

Управляващият орган може да нанесе корекции в бюджета на проекта (секция 7 от Формуляра за кандидатстване) във връзка с установени в процеса на оценката недопустими дейности и разходи и/или несъответствия между предвидените дейности и видовете заложи разходи и/или дублиране на разходи и/или неспазване на заложените в настоящите условия за кандидатстване правила или ограничения по отношение на заложи процентни съотношения и прагове на разходите и/или несъответствие с правилата за минималните помощи.

15. Допустими целеви групи (ако е приложимо):

- Ученици, в т. ч. ученици, търсещи или получили международна закрила и от други уязвими групи;
- Педагогически специалисти (учители по професионална подготовка, учители-методици);
- Непедагогически персонал, в т. ч. образователни медиатори, наставници, родители.

В секция 11 „Допълнителна информация необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване кандидатът следва да предостави следната информация:

- да опише и да определи количествено целевите групи;
- да идентифицира и опише нуждите на целевите групи;
- да предостави информация относно методите за идентифицирането на целевите групи и начина, по който ще бъдат включени в дейностите по проекта.

Представената информация е обект на оценка на етап Техническа и финансова оценка на проектните предложения като на етапа на изпълнение се следи за спазването ѝ.

16. Приложим режим на минимални/държавни помощи (ако е приложимо):

Предоставянето на БФП за съответните дейности по настоящата процедура по ПО, се осъществява при следните условия:

1. Режим „непомощ“ съгласно Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/C 262/01)²⁵.

2. Режим на минимална помощ съгласно Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis*.

Съгласно постоянната съдебна практика на Съда на ЕС квалифицирането на дадена операция като „държавна помощ“ по смисъла на чл.107, § 1 от ДФЕС изисква кумулативно да са изпълнени следните условия: да има подкрепа от страна на държавата, да се засяга търговията между държавите – членки, да се предоставя селективно предимство на бенефициентите, да се нарушава/ заплашва конкуренцията.

Режим „непомощ“

Режим „непомощ“ съгласно т. 17 от Известието, чл. 107, §1 от ДФЕС не се прилага, когато публично-правни субекти действат „в качеството си на публични органи“, каквито са **държавните и общински училища и Регионалните управления на образованието (РУО)**. Техните функции попадат изцяло в обхвата на общественото образование, организирано и контролирано от държавата, което съгласно т. 28 – 29 от Известието може да се счита за нестопанска дейност²⁶. Съгласно чл. 25 от ЗПУО училището е институция в системата на

²⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52016XC0719%2805%29>

²⁶ Решения на Съда на Европейския съюз по дела Humbel и Edel (263/86, Recueil, стр. 5365, точка 18) и Wirth (C 109/92, Recueil, стр. I 6447, точка 15).

образованието, в която се обучават, възпитават и социализират ученици и се осигуряват условия за завършване на клас и етап и/или за придобиване на степен на образование. Съгласно чл. 252 от ЗПУО, РУО са териториални администрации към министъра на образованието и науката за управление и контрол на системата на предучилищното и училищното образование, и съгласно чл. 253, ал. 1 от ЗПУО, РУО са юридически лица на бюджетна издръжка към министъра на образованието и науката. Дейностите могат да се считат за нестопански, когато в нормативен акт същите са посочени като такива, които следва да бъдат изпълнявани от структури на Министерството на образованието и науката, т.к. са „дейности, които са обект на държавна политика“ съгласно §1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗПУО и са в съответствие с т. 28 - 29 от Известието. В тази връзка, за **държавните и общински училища – кандидати и партньори и за РУО-партньори се прилага режим „непомощ“ за всички дейности по настоящата процедура.**

Общините са публични органи на местното самоуправление. Съгласно чл. 2, ал. 4 от ЗПУО участниците в образователния процес и институциите си партнират с общините. По реда на чл. 256 от ЗПУО общините осигуряват и контролират цялостния образователен процес на образователните институции и участниците в него чрез делегираните бюджети като трансферират ресурс към образователни институции и контролират дейността им. **Общините**, съгласно чл. 198 във връзка с чл. 197 и др. от ЗПУО, са длъжни да осигурят условия за обхвата на децата и учениците в системата на образованието, да финансират и контролират образователните институции, изпълнявайки държавната политика в сферата на образованието – т.е. изпълняват мисията на държавата „по отношение на населението в социалната, културната и образователната сфера“. По силата на чл. 55 от ЗПО общините участват във формирането и реализирането на политика в областта на ПОО на територията им по отношение на потребностите от кадри, професионалното ориентиране на ученици, откриването, преобразуването, промяната и закриването на общинските професионални гимназии, разпределянето на утвърдените по бюджета им финансови средства за професионално образование, обучение и ориентиране и контролира тяхното използване, развитието на материално-техническата база на училищата чрез финансови средства от общинските бюджети, както и определянето на държавния план-прием в училищата. Предвид това, общините попадат извън понятието за предприятие и за тях се прилага режим на „непомощ“.

Държавните и общинските училища, РУО, както и общините, съгласно функциите им по приложимата нормативна уредба, прилагат режим „непомощ“ за допустимите за тях дейности по процедурата, които може да се считат за нестопански дейности съгласно правната рамка за държавна помощ и образование, включително дерогациите от Известието на Комисията.

За допустими дейности или част от тях, за които има хипотетична възможност да са със стопански характер (напр. информационни кампании, проучване на нагласи на/за обществеността, обучения на педагогически специалисти/непедагогически персонал, др.), държавните и общинските училища и общините, както и РУО, следва да прилагат процедура по смисъла на т.89-96 от цитираното Известие на Комисията, за да се считат тези разходи в режим „непомощ“.

Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, могат да участват по процедурата в качеството си на партньори и асоциирани партньори. **Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, браншови и професионални организации** в качеството си на асоциирани партньори не разходват средства от БФП. **Организациите/работодателите**, в които ще се провежда

дуална форма на обучение, имат изцяло обучителна функция, насочена към осигуряване на условия за провеждане на „пробно стажуване“, допълнителни занимания и обучения в реална работна среда, която не е свързана с икономическа дейност, дори организацията да може да се определи като „предприятие“ по основната си дейност. Определеният от работодателя наставник ръководи провеждането на „пробно стажуване“ и практическото обучение на ученици в реална работна среда и в тази връзка той представлява част от образователния процес, като предоставяното му възнаграждение и обучения в педагогически и методически умения не се считат за минимална помощ. За изпълнение на дейности по проекта ще се изплащат разходи за възнаграждения на наставник, който сключва договор с бенефициента в съответствие с действащата нормативна уредба. Наставникът е физическо лице, което осъществява дейности изцяло насочени към обучение и информиране, свързани с дуалната система на обучение. В този смисъл наставникът не извършва стопанска дейност и не попада в обхвата на дефиницията за предприятие по т. 7 от Известие на комисията (2016/С 262/01) относно понятието за държавна помощ, посочено в чл. 107, параграф 1 от ДФЕС. По настоящата процедура не се финансира обучение на ученици в реална работна среда и в този смисъл няма да се реализира продукция на пазара, т.е. няма да бъде предоставено икономическо предимство на организациите, в които ще се осъществява дуално обучение. В тази връзка **не се допускат разходи за самостоятелно производство на продукция и нейната реализация на пазара вследствие престация на труд от ученици.** Изпълнението на горното условие ще се гарантира чрез прилагане на контролните механизми на управляващия орган и бенефициента за проверка на допустимостта на разходите.

Предвид крайната цел на процедурата, а именно да се повиши интересът на учениците към дуалната система на обучение и да се повиши привлекателността на професионалното образование като цяло, дейностите, изпълнявани от държавни и общински училища и РУО не могат да бъдат дефинирани като такива със стопански характер, които биха могли да доведат до нарушаване на конкуренцията като елемент от фактическия състав на понятието „държавна помощ“.

В случай че изпълнението на дейности/част от дейности е предвидено да се възложи от държавни и общински училища и от РУО на външни изпълнители по реда на действащото законодателство в областта на обществените поръчки, възлагането следва да се извърши въз основа на открити, прозрачни, в достатъчна степен публични, недискриминационни и безусловни процедури по смисъла на чл. 89-96 от Известие на Комисията относно понятието за държавна помощ, посочено в член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (2016/С 262/01).

„Непомощ“ за други преки и непреки разходи за ЮЛНЦ и Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда.

В рамките на другите преки и непреки разходи, различни от преките разходи за персонал, се включват разходи за покриване на всички останали допустими разходи, необходими за изпълнението на процедурата, като напр. разходи за закупуване на оборудване, материали и консумативи, разходи за закупуване на учебни помагала и учебни материали, вкл. разходите за външни услуги по изработване по поръчка на учебно съдържание и/или осигуряването му чрез външни услуги за превод и/или адаптиране на съществуващи учебни ресурси и/или външни услуги по придобиване на права за превод и/или използване на учебни материали, разходи за транспорт, разходите за настаняване, командировъчни разходи, застраховки, наем на зали и осигуряване на материали, вкл. разработване и разпространение на информационни материали, както и непреки разходи като напр. за организация и управление на проекта, за мониторинг на резултатите от дейностите по проекта, и за видимост, прозрачност и комуникация. Прилага се единна ставка в размер на 40% от разходите за персонал. Когато

допустимите кандидати/партньори – ЮЛНЦ и Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, прилагат открити, прозрачни и публични процедури по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията и Глава IV от ЗУСЕФСУ, средствата за „други преки и непреки разходи“ за тях се предоставят **в режим „непомощ“**.

ВАЖНО!!!

Когато ЮЛНЦ - допустим кандидат/партньор и/или Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България, нейно подразделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда - допустим партньор залага други преки и непреки разходи в режим „непомощ“, същият декларира, че ще извършва съответните дейности като прилага открити, прозрачни и публични процедури по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията и Глава IV от ЗУСЕФСУ. На етапа на кандидатстване тези кандидати/партньори декларират в Декларацията за партньорство (*Приложение II*) и на етапа на договаряне - в Споразумението за партньорство (*Приложение XV*), че ще провеждат открити, прозрачни и публични процедури за избор на изпълнител по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията. На етапа на изпълнение УО ще проверява при всяко искане за плащане, в което тези кандидати/партньори са заложили други преки и непреки разходи в режим „непомощ“, че същите са декларирали, че са провели открити, прозрачни и публични процедури за избор на изпълнител по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията.

ВАЖНО!!!

Когато кандидат/партньор упражнява и икономически дейности, финансирането, разходите и приходите от тези икономически дейности трябва да се отчитат по отделни аналитични сметки. Съотношението на двата вида дейности (икономически и неикономически) и на техните разходи, финансиране и приходи следва да бъде ясно обособено. В тази връзка, на етапа на кандидатстване ЮЛНЦ, национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда представят **Декларация за разграничаване на неикономическата от икономическата дейност**, попълнена по образец (*Приложение VIa към Условията за кандидатстване*), в случай че в бюджета на проектното предложение за тях са планирани разходи в режим „непомощ“. Преди сключване на административния договор, ЮЛНЦ, национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, при планирани за тях разходи в режим „непомощ“ представят **счетоводна политика, от която да е видно наличието на разделение на неикономическа от икономическа дейност**.

Режим на минимална помощ

Режим на минимална помощ (*de minimis*) се прилага по отношение на:

- **частни училища**, които представляват предприятия по смисъла на и за целите на чл. 107, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС).

Частните училища съгласно чл. 40 ал. 1 от ЗПУО са търговски дружества, ЮЛНЦ или кооперации, които по реда на чл. 40, ал. 2 от ЗПУО осъществяват дейността си като образователни институции в системата на образованието след вписване в регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование при условията и по реда на закона. Съгласно чл. 52 ал. 3 от ЗПУО частните институции в системата на предучилищното и училищното образование се финансират при условията и по реда на

закона, по който са учредени. За частните образователни институции, дейности в рамките на предлаганата от тях образователна услуга, които се финансират от родителите чрез такси и други плащания - за допълнителни занимания/обучения извън учебния план, за транспорт, за материално-техническа база, мероприятия и др., поради наличие на пазар на частни училища, са стопански дейности, които попадат в приложното поле на т. 30 от Известието на Комисията. Съгласно т. 30 от Известието, когато преимуществената част от оперативните разходи на дадена образователна институция се финансира от частни средства, в т.ч. от такси, заплащани от учениците или техните родители, Съдът приема, че тези образователни институции действат като предприятия, тъй като целта им е да предлагат услуги срещу заплащане. **За стопанските си дейности частните училища се считат за предприятия по смисъла на чл. 107, §1 от ДФЕС.** Частните училища съгласно т. 7-12 от Известието във връзка с чл. 107, §1 от ДФЕС се считат за предприятия, независимо от правния им статут, за допустимите за тях дейности по настоящата процедура, които за тях са икономически дейности. В тази връзка, частните училища може да участват в дейности по процедурата и да разходват средства, в режим на минимална помощ по реда на Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (в текст от значение за ЕИП, ОВ L /15.12.2023).

- ЮЛНЦ и Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, които съгласно т. 7-12 от Известието се считат за предприятия по смисъла на и за целите на чл. 107, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (ДФЕС), когато за реализирането на дейностите не са планирани/прилагани открити, прозрачни и публични процедури за избор на изпълнител по смисъла на т. 89-96 от Известието на Комисията, предвид че се считат за стопански дейности за тях.

В тази връзка, ЮЛНЦ и Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда може да участват в дейности по процедурата и да разходват средства, в режим на минимална помощ по реда на Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (в текст от значение за ЕИП, ОВ L /15.12.2023), ако не са приложени открити, прозрачни и публични процедури за избор на изпълнители.

„Минимална помощ“ (*de minimis*) е помощта, която не нарушава и не застрашава конкуренцията или има незначително въздействие върху нея, поради своя минимален размер, както е определена в действащия регламент на ЕС 2023/2831 относно прилагането на чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на ЕС по отношение на минималната помощ.

„Предприятие“ по смисъла на правилата за конкуренцията е всеки субект, независимо дали е физическо или юридическо лице, упражняващ стопанска дейност, независимо от правния му статут и начина, по който той се финансира.

„Икономическата дейност“ се изразява в предлагането на стоки и/или услуги на съществуващ конкурентен пазар.

В случай, че кандидати/партньори са частни училища, ЮЛНЦ/национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, същите представят попълнена по образец **Декларация за минимални помощи** (Приложение VI към Условиата за кандидатстване), в която надлежно отразяват обстоятелствата съгласно указанията и конкретно приложимата нормативна уредба, вкл. код по КИД-2008 на дейностите, които

частното училище изпълнява. Относно декларираните обстоятелства УО на ПО прави проверка в регистъра за минимални помощи - <https://minimis.minfin.bg/>.

На етап оценка на проектното предложение проверката за допустимост по отношение съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2023/2831 ще се извършва на база посочените данни в Декларацията за получените минимални и държавни помощи и във Формуляра за кандидатстване - раздел „Данни за кандидата“, „Код на организацията по КИД 2008“ и „Код на проекта по КИД 2008“. Оценителната комисия ще направи служебна проверка дали кодът на организацията – частно училище, ЮЛНЦ, национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техни подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда не попада в забранителния режим на Регламент (ЕС) 2023/2831. Подробна проверка на декларираните обстоятелства ще се извършва преди сключването на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Икономическата дейност за частни училища, ЮЛНЦ, национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техни подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда по процедурата следва да се посочи във Формуляра за кандидатстване в приложимия раздел „Данни за кандидата“/„Данни за партньори“, полета „Код на организацията по КИД 2008“ и „Код на проекта по КИД 2008“, както и да се декларира в Декларацията за минимални помощи в т. 5. Кодът на организацията по КИД 2008 се определя въз основа на данните за организацията за последната приключила финансова година към датата на кандидатстване по настоящата процедура.

За определяне на допустимостта се използва Класификация на икономическите дейности КИД-2008 - <https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/KID-2008.pdf>, като оценителната комисия извършва служебна проверка в НСИ, в случай на необходимост (несъответствие между кода, посочен в поле „Код на организацията по КИД“ в раздел „Данни за кандидата“ от Формуляра за кандидатстване и кода, посочен в Декларацията за минимални и държавни помощи, което е налице и след изпращане на уведомление за установени нередовности до кандидата).

Допустимите кандидати/партньори – частни училища, ЮЛНЦ, Национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, представят и счетоводни документи за дейността си съгласно т.11 (за доказване на финансов капацитет счетоводни документи за последните две приключили финансови години към датата на кандидатстване, а за целите на режима на минимална помощ за предходните три години, когато същите не са публично достъпни) и т.12 за партньорите от настоящите Условия за кандидатстване (ГОД – ОПР, баланс, отчет за стопанската и нестопанската дейност, когато същите не са публично достъпни).

Код по КИД-2008 на дейностите, които частните училища, ЮЛНЦ, Национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда изпълняват, се посочват в декларацията – Приложение VI към Условията за кандидатстване. Размерът на отпуснатата минимална помощ по настоящата процедура ще бъде записан в административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

За целта УО на ПО следи и проверява за разпоредбите на Регламент (ЕС) 2023/2831 :

- Съгласно чл. 3, т. 2 от Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията от 13 декември 2023 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* (в текст от значение за ЕИП, OJ L, 2023/2831, 15.12.2023)

общият размер на помощта по режим *de minimis*, предоставяна към частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, по настоящата процедура, заедно с други получени помощи, както и като едно и също предприятие, не може да надхвърля 300 000 EUR или 586 749 лв. за период от три години (предходните три години към датата на подаване на проектното предложение/към датата на сключване на административния договор за БФП).

- Таваните, посочени в чл. 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831, се прилагат независимо от формата на помощта *de minimis* или от преследваната цел и без значение дали предоставената от държавата членка помощ се финансира изцяло или частично със средства, произхождащи от Съюза. **Периодът от три предходни години по настоящата процедура се определя спрямо датата на подаване на проектното предложение/датата на сключване на административния договор за БФП.** За всяко ново предоставяне на помощ *de minimis* се взема предвид общият размер на помощта *de minimis*, предоставена през предходните 3 години от момента на прилагане на законовото право за получаване на помощта *de minimis*, независимо от датата на плащането ѝ. За целите на таваните, посочени в член 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831, помощта се изразява като парични безвъзмездни средства. Всички използвани стойности са в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси. Когато с отпускането на нова помощ *de minimis* може да бъде надвишен съответният таван, никоя част от тази нова помощ не може да попада в приложното поле на Регламент (ЕС) 2023/2831.

- Размерът на предоставените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се сключва договорът/споразумението и получената минимална помощ от:

1. предприятието - частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда;
2. предприятията, с които частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831;
3. всички предприятия, които са се ввели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) 2023/2831;
4. предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителните организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, които са се възползвали от минимална помощ, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) 2023/2831.

Частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, е недопустимо да получи минимална помощ по настоящата процедура, ако попада в забранителните режими на помощ в съответствие с чл.1, параграф 1, букви а), б), в) и г) от Регламент (ЕС) 2023/2831.

По процедурата не се предоставя помощ на частно училище/ЮЛНЦ/ Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България

или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, когато отпускането ѝ води до нарушаване на разпоредбите на Регламент (ЕС) 2023/2831 г., включително на чл. 1, параграф 1, букви д) и е) от Регламента.

Когато дадено предприятие упражнява дейност в секторите, посочени в чл. 1, чл. 2, т. 1, както и в един или повече от секторите или дейностите, обхванати от Регламент (ЕС) 2023/2831 г., то Регламентът се прилага спрямо помощта, предоставяна за съответните един или повече сектори или дейности, при условие че получателят на помощта гарантира посредством подходящи средства, като например разделение на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в изключените сектори не се ползват от помощ *de minimis*, предоставена съгласно Регламент (ЕС) 2023/2831 г.

При определяне на допустимостта съгласно посочения критерий за натрупване на етапа на оценка на проектното предложение се прави проверка на информацията, вписана в информационна система „Регистър на минималните помощи“ – <https://minimis.minfin.bg>, по отношение на частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда. Допълнително, преди сключване на административния договор за БФП, както и преди всяко плащане, УО на ПО извършва съпоставка на данните в информационна система „Регистър на минималните помощи“ – <https://minimis.minfin.bg> и декларациите за минимални помощи, предоставени от частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите в България, техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, по отношение на получените минимални помощи.

За да удостоверят, че осъществяват икономическата си дейност в допустимите сектори, частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, следва да посочи в **Декларацията за минимални помощи (Приложение VI към Условията за кандидатстване)** кода на основната си икономическа дейност. Кодът се определя въз основа на данните за организацията за последната приключила финансова година към датата на кандидатстване за включване в дейности по проекта. За определяне на допустимостта се използва Класификация на икономическите дейности КИД-2008 - <https://www.nsi.bg/sites/default/files/publications/KID-2008.pdf>.

Допустимостта на частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, се удостоверява посредством декларираните данни в Декларацията за минимални помощи и се проверява от УО на ПО към момента на сключване на договор за БФП.

Помощта *de minimis*, предоставена съгласно Регламент (ЕС) 2023/2831, може да се натрупва с минимална помощ, предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 и Регламент (ЕС) № 1408/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в селскостопанския сектор (ОВ L 352 от 24.12.2013 г.), и Регламент (ЕС) № 717/2014 на Комисията от 27 юни 2014 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта *de minimis* в сектора на рибарството и аквакултурите (ОВ L 190 от 28.06.2014 г.) до съответния размер, определен в чл. 3, параграф 2 на Регламента²⁷. В случаите на предприятия, които са в обхвата на Регламент (ЕС) 2023/2832 на Комисията от 13 декември 2023 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от

²⁷ Минимална помощ по Регламент (ЕС) 2023/2831 + минимална помощ по Регламент (ЕС) № 2024/3118 + минимална помощ по Регламент (ЕС) № 717/2014 се натрупва до 300 000 евро за период от три години.

Договора за функционирането на Европейския съюз към минималната помощ (*de minimis*) за предприятия, предоставящи услуги от общ икономически интерес (ОВ L от 15.12.2023 г.) приложимият праг за натрупване на минималната помощ по Регламент (ЕС) 2023/2831 и Регламент (ЕС) 2023/2832 е до левовата равностойност на 1 050 000 евро²⁸ за период от три години.

Помощ *de minimis* не се кумулира с държавна помощ, отпусната за същите допустими разходи или с държавна помощ за същата мярка за финансиране на риска, ако чрез това кумулиране може да се надвиши най-високият приложим интензитет на помощта или размер на помощта, определен в конкретните обстоятелства за всеки отделен случай с Регламент за групово освобождаване или с Решение, приети от Комисията. Помощ *de minimis*, която не е предоставена за конкретни допустими разходи или не може да бъде свързана с такива, може да се кумулира с друга държавна помощ, предоставена съгласно Регламента за групово освобождаване или с решение, приети от Комисията. Когато с отпускането на нова помощ *de minimis* може да бъде надвишен съответният таван, определен в член 3, параграф 2 на Регламент 2023/2831 (като периодът обхваща три предходни години към момента на предоставяне на помощта – административният договор за БФП), никоя част от тази нова помощ не може да попада в приложното поле на същия регламент. В такива случаи не може да се иска благоприятно третиране на мярката за помощ по регламента - нито към момента на предоставяне на помощта, нито в който и да е по-късен момент. При констатиране на действително надвишаване на установения праг в Регламент (ЕС) 2023/2831, следва да се предприемат мерки по възстановяване на цялата получена сума по подписания административен договор за предоставяне на БФП.

Държавите членки предоставят нова помощ *de minimis* в съответствие с Регламент (ЕС) 2023/2831 само след като са проверили, че с нея общият размер на помощта *de minimis*, отпусната на съответното предприятие, няма да достигне равнище, надхвърлящо съответния таван, определен в член 3, параграф 2, и че са спазени всички условия, установени в цитирания регламент.

Данните за получените минимални помощи през предходните три години до датата на подаване на проектното предложение следва да бъдат надлежно посочени от частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, когато е приложимо, в т. 9 от Декларацията за минимални помощи (*Приложение VI към Условиата за кандидатстване*). Декларацията за минимални помощи се представя от кандидат/партньор - частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда на етап кандидатстване и впоследствие, в случай на одобрение на проектното предложение – преди сключване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ, в случай че са настъпили промени в обстоятелствата, декларирани на етап кандидатстване.

Към момента на оценка на проектното предложение, проверката за ненадвишаване на максимално допустимия таван за получена минимална помощ, определен в чл. 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831, ще се извършва на база посочените данни в Декларацията за получените минимални помощи и проверка в Регистъра на минималните помощи, поддържан от министъра на финансите.

²⁸ Минимална помощ по Регламент (ЕС) № 2023/2831 + минимална помощ по Регламент (ЕС) № 2023/2832 за период от три години се натрупва до 1 050 000 EUR (т.е. 300 000 евро по Регламент (ЕС) № 2023/2831 + 750 000 евро по Регламент (ЕС) № 2023/2832).

В случай че при оценката на конкретно проектно предложение се установи, че с финансовата помощ в режим *de minimis*, за която се кандидатства, ще бъде надхвърлен прагът на допустимите минимални помощи, оценителната комисия намалява служебно размера на безвъзмездната финансова помощ до максимално допустимия размер. Тази корекция не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗУСЕФСУ. В тази връзка, когато исканата част от бюджета на БФП надхвърля допустимия размер на „минимална помощ“ за частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, оценителната комисия коригира бюджета след комуникация, без да редуцира дейностите и индикаторите, а частното училище, ЮЛНЦ, Национално представителна организация на работниците и служителите и на работодателите в България или нейно поделение съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда поема ангажимент да ги изпълни, осигурявайки собствени средства в размер на разликата между исканата и редуцираната минимална помощ.

Преди сключване на административния договор, Управляващият орган на ПО ще извършва проверка по същество на декларираната помощ в режим *de minimis* от одобрените кандидати/партньори – частни училища, ЮЛНЦ, Национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда. В случай, че бъде установена погрешно декларирана сума към момента на договарянето, която надвишава съответния таван, определен в чл. 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) 2023/2831, или се установи, че кандидатите/партньорите попадат в забранителния режим, ще бъде издадено Решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за съответния кандидат. Проверката се осъществява посредством съпоставяне на цялата информация за получените минимални помощи, с която Управляващият орган разполага, вкл. и проверка в Регистъра на минималните помощи, поддържан от министъра на финансите.

В процеса на изпълнение на проекта, УО на ПО ще прилага контролни механизми, с които да гарантира, че всички условия на Регламент (ЕС) 2023/2831 са изпълнени. Администраторът на помощ - УО на ПО, проверява декларираната от кандидатите/партньорите информация, чрез съпоставянето ѝ с данни от официални източници, като например НСИ, Търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел, Регистъра на минималните помощи, поддържан от министъра на финансите и др. При проверка на условията на Регламент (ЕС) 2023/2831 УО на ПО следва да изготви и попълва контролен лист за съответствието на отпусканата минимална помощ с изискванията на Регламента, като събира надеждна одитна следа за извършените проверки.

УО на ПО не носи отговорност за погрешно декларирана сума на получена минимална помощ, довела до отказ за предоставяне на БФП.

Помощта *de minimis* се смята за отпусната от момента на подписване на административния договор за изпълнение на дейности по проекта, независимо от датата на нейното изплащане на предприятието.

Съгласно чл. 3, пар. 5 от Регламент (ЕС) 2023/2831 г. всички суми (стойности) на помощта са в брутно изражение, т. е. преди облагане с данъци или други такси.

Помощите, които се предоставят на няколко части (т.е. когато частно училище/ЮЛНЦ/Национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда предвижда да ползва авансово и/или междинно/и плащане/ия), се сконтират към техния размер към момента на предоставяне. Допустимите разходи се сконтират до тяхната стойност

към момента на предоставяне на помощта. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е сконтовият процент, приложим към момента на предоставяне на помощта.

Сконтирането следва да се извършва от УО на ПО, преди всяко плащане по договора за БФП за изпълнение на дейности с оглед гарантиране, че предоставената помощ е съобразена с праговете за съответния вид помощ, установени в Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията.

При неспазване на изискванията на Регламент (ЕС) 2023/2831, получателят възстановява пълния размер на предоставените средства по настоящата процедура, със законната лихва от момента на получаването до окончателното им изплащане. Възстановяването на неправомерно предоставена минимална помощ се извършва по реда, описан в административния договор за БФП. Отговорността за възстановяването на такива помощи е на администратора на помощта.

Неправомерно получената минимална помощ или помощ, освободена от задължението за уведомяване с акт на Съвета на Европейския съюз или на Европейската комисия, представлява публично вземане, което се установява от УО на ПО в качеството му на администратор на помощ по настоящата процедура чрез издаване на акт за установяване на публичното вземане по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Вземанията по издадените актове подлежат на събиране по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс от органите на Националната агенция за приходите. Администраторът на помощ УО на ПО, издал акта за установяване на публичното вземане по реда на АПК, в срок до три работни дни от издаването на акта информира министъра на финансите.

Възстановяването на недължимо платените и надплатените суми, както и на неправомерно получените или неправомерно усвоени средства, се извършва в съответствие с Указания на Министерство на финансите, чл. 37 от ЗДП и Наредба № Н-5 /29.12.2022 г. на министъра на финансите за определяне на правилата за извършване на плащания, за верификация и счетоводно отчитане на разходите, за възстановяване и отписване на неправомерни разходи и за осчетоводяване, както и сроковете и правилата за приключване на счетоводната година по програмите.

При констатиране на действително надвишаване на установения праг в Регламент (ЕС) 2023/2831, следва да се предприемат мерки по възстановяване на цялата получена сума по последно подписания договор за изпълнение на дейности по проекта от частно училище, ЮЛНЦ, Национално представителни организации на работниците и служителите и на работодателите в България или техни поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда.

Когато безвъзмездната финансова помощ попада в обхвата на Регламент (ЕС) 2023/2831 на Комисията, Бенефициентът и УО на ПО са длъжни да документират и събират цялата информация относно прилагането на Регламента. Така съставените документи трябва да съдържат цялата информация, която е необходима, за да се докаже, че са спазени условията по Регламент (ЕС) 2023/2831. Документацията относно индивидуалните помощи *de minimis* се съхранява за период от 10 бюджетни години, считано от датата на тяхното предоставяне. Документацията относно схемите за помощ *de minimis* се съхранява съгласно чл. 6, параграф 3 на Регламент 2023/2831 за период от 10 бюджетни години от датата, на която е предоставена последната индивидуална помощ по такава схема. УО на ПО информира Бенефициента за началната дата на периода.

При поискване от Европейската комисия бенефициентът предоставя чрез УО на ПО на министъра на финансите цялата информация и придружаваща документация, която Европейската комисия счита за необходима за целите на контрола на прилагането на Регламент (ЕС) 2023/2831. Информацията и документацията се предоставят на министъра на

финансите в срок от 15 работни дни, освен ако в искането на Европейската комисия или в указанията на Министерството на финансите не е определен друг срок.

Задължение на Администратора на помощта, произтичащо от чл. 34, ал. 1 от ЗДП и чл. 9, ал. 4 от Правилника за неговото прилагане, е да информира министъра на финансите в срок от 3 работни дни от предоставянето на всяка помощ *de minimis* чрез Информационната система „Регистър за минималните помощи“ (<https://minimis.minfin.bg>).

След публикуване на настоящите Условия за кандидатстване не са допустими изменения, които могат да повлияят на съответствието на настоящата процедура с изискванията на Регламент на Комисията (ЕС) 2023/2831.

Съгласно чл. 38, т. 5 от ЗУСЕФСУ ръководителят на Управляващия орган издава мотивирано решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, ако преди сключване на договор се установи, че минималната помощ е недопустима.

17. Хоризонтални принципи:

Изпълнението на дейностите по настоящата процедура следва да бъде съобразено със следните хоризонтални принципи съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060:

1. Устойчиво развитие;
2. Равни възможности и недопускане на дискриминация;
3. Равенство между половете.

Кандидатът следва да аргументира в проектното предложение (в секция „Допълнителна информация, необходима за оценка на проектното предложение“, поле „Принос на проектното предложение за реализиране на хоризонталните принципи на ПО“ и поле „Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“) как предложените дейности съответстват и допринасят за реализиране на хоризонталните принципи, както и да опише **Механизъм за ефективно прилагане и изпълнение по проекта на принципите на Хартата на основните права на ЕС и на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания**. Механизмът трябва да съдържа информация за процеса по проверка за спазването на основните права (от страна на кандидата и партньорите) в рамките на цялостно изпълнение на проекта и документите за съответствие с основните права, включително да предвижда по време на изпълнение на проекта прилагането на „Контролен лист за проверка за наличие на нарушение/ограничаване на основни права по Хартата на основните права на ЕС и по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“, разработен в съответствие с утвърдените Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС и Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, налични на следния линк: <https://www.eufunds.bg/bg/node/8220>.

За целта кандидатът може да използва примерния списък с приложими за етапа на изпълнение права, посочени в Приложение № 1 към Насоките за ХОПЕС и КПХУ, имайки предвид че списъкът е неизчерпателен. За по-обстойна проверка кандидатът следва да пристъпи към проверка съгласно последователността и примерните въпроси в помощ на процеса на проверка, посочени в Приложение № 2 към Насоките за ХОПЕС и КПХУ. В процеса на изпълнение на проектите, бенефициентите следва да представят на УО попълнен и подписан „Контролен лист за проверка за наличие на нарушение/ограничаване на основни права по Хартата на основните права на ЕС и по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания“ *Приложение XXIII от Условията за изпълнение по настоящата процедура*.

Прилагането на заложените в проекта принципи ще се проследява на етап изпълнение на проектното предложение.

18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта (ако е приложимо):

Максималната продължителност на проект, считано от датата на подписване на административния договор за предоставяне на БФП, е **48 месеца, но не по-късно от 31.12.2029 г.**

19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения²⁹:

Неприложимо

20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения (ако е приложимо)³⁰:

Неприложимо

21. Ред за оценяване на проектни предложения:

Проектното предложение се оценява съгласно съответните разпоредби на Глава трета „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ”, Раздел I. „Общи положения“ и Раздел II. „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор“ от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), глава втора „Правила за оценяване на проектни предложения“, раздел I „Оценяване на проектни предложения чрез подбор“ от Постановление № 23 на Министерския съвет от 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г. (ПМС № 23/2023 г.).

Оценката по настоящата процедура се извършва от оценителна комисия, определена със заповед на Ръководителя на Управляващия орган. Оценката съгласно чл. 29, ал. 2, т. 1 от ЗУСЕФСУ се извършва на два етапа и се документира чрез попълване на оценителен лист в ИСУН.

Оценката на всяко проектно предложение включва оценка на административното съответствие и допустимостта на проектното предложение и техническа и финансова оценка.

Оценката на административното съответствие и допустимостта на проектните предложения се извършва по критериите, посочени в раздел 1 „Критерии за оценка на административното съответствие и допустимостта“ от Методология и критерии за оценка на проектни предложения по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (**Приложение IX към Условието за кандидатстване**), които се отбелязват с „ДА“, „НЕ“ или „НП“ (не е приложимо).

В случай на установени по време на оценката за административно съответствие и допустимост липса на документ/и и/или друга нередовност, оценителната комисия изпраща на кандидата уведомление за установените нередовности и определя разумен срок за тяхното отстраняване, при спазване на действащата нормативна уредба, като срокът не може да бъде по-кратък от една седмица (7 дни). В уведомлението, което се изпраща на кандидата, задължително се съдържа информация, че неотстраняването на установените нередовности в срок може да доведе до прекратяване на производството по отношение на кандидата. Отстраняването на

²⁹ Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

³⁰ Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

нередовностите не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение. Искането за предоставяне на информация/документи се изпраща чрез Модул „Оценителна сесия“, раздел „Комуникация“ на ИСУН, за което кандидатът получава съобщение на електронния адрес, посочен при регистрацията на потребителя, подал проектното предложение. Към проектното предложение може да бъде асоцииран нов профил, различен от профила, от който то е подадено, след изрично заявление, подписано с КЕП от законния представител на кандидата, до дирекция „Централно координационно звено“ в Администрацията на Министерски съвет. В случай че кандидатът не отстрани в срок нередовност, непълнота и/или несъответствие спрямо изискванията, производството по процедурата по отношение на кандидата може да бъде прекратено.

Допълнителна информация от кандидата може да бъде предоставена само по искане на оценителната комисия. За дата на представяне на документите/информацията се счита датата на отговор в ИСУН. Техническият процес, свързан с представянето на допълнителна информация/документация, е описан в Ръководството за потребителя за модул „Е-кандидатстване“ в ИСУН, което е налично на следния адрес: <https://eumis2020.government.bg/bg/s/Home/Manual>.

Въз основа на извършената проверка за административно съответствие и допустимост съгласно чл. 34, ал. 1 и ал. 2 от ЗУСЕФСУ и чл. 19, ал. 2 и ал. 3 от ПМС № 23/2023 г., назначената от ръководителя на управляващия орган комисия изготвя списък на проектните предложения, които не се допускат до техническа и финансова оценка. В списъка се посочват и основанията за недопускане. Списъкът се публикува на интернет страницата на съответната програма и в ИСУН, а за недопускането се съобщава на всеки от кандидатите, включени в него по реда на чл. 22, ал. 3 от ЗУСЕФСУ. Кандидат, чието проектно предложение е включено в списъка, може писмено да възрази пред ръководителя на управляващия орган в едноседмичен срок от съобщаването. Ръководителят на Управляващия орган се произнася по основателността на възражението в едноседмичен срок от неговото получаване, като:

1. връща проектното предложение за техническа и финансова оценка;
2. прекратява производството по отношение на кандидата.

Техническата и финансова оценка (ТФО) на проектните предложения се извършва по критериите, посочени в **раздел 2 „Критерии за техническа и финансова оценка“** от Методологията и критерии за оценка на проектни предложения по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (**Приложение IX към Условията за кандидатстване**) и по реда на чл. 20 от ПМС № 23/2023 г., като включва следните групи на оценка:

1. КАЧЕСТВО НА СЪОТВЕТСТВИЕТО;
2. ПАРТНЬОРСТВО;
3. ОЦЕНКА НА ЦЕЛЕВИТЕ ГРУПИ;
4. ЕФИКАСНОСТ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ;
5. БЮДЖЕТ

Всяка група на оценка включва между един и повече критерии. Оценката на проектното предложение по всяка една от групите на оценка се получава като сума от получения брой точки по съответните критерии. Всяка група на оценка има различна тежест при формиране на общата оценка на проектното предложение. Максималният брой точки, който може да получи едно проектно предложение в ИСУН, е 100 точки. За да бъде предложено за финансиране едно проектно предложение, общата крайна оценка, получена на етап техническа и финансова оценка, трябва да е равна на или по-голяма от 33 точки. За финансиране се

предлагат в низходящ ред проектните предложения, чиято оценка е по-голяма или равна на 33 точки, до достигане на общия размер на бюджета по настоящата процедура. В случай че бюджетът по един компонент не може бъде усвоен, УО си запазва правото да пренасочи свободния ресурс към друг компонент, за който не достига наличното финансиране.

По време на техническата и финансова оценка оценителната комисия може да извършва корекции в бюджета на проектно предложение, в случай че при оценката се установи: наличие на недопустими дейности и/или разходи; несъответствие между предвидените дейности и видовете заложи разходи; дублиране на разходи; неспазване на заложените в документите по чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕФСУ правила или ограничения по отношение на заложи процентни съотношения/прагове на разходите; несъответствие с правилата за държавните или минималните помощи и/или други несъответствия (секция 7 от Формуляра за кандидатстване). В случай, че при оценката на проектно предложение се установи, че с финансовата помощ, за която се кандидатства, ще бъде надхвърлен прагът на допустимите държавни или минимални помощи, оценителната комисия намалява служебно размера на безвъзмездната финансова помощ до максимално допустимия размер. Оценителната комисия следва да извърши редукция на бюджета при условията и по реда на чл. 20, ал. 7- 9 от ПМС № 23/2023 г. , както и в случаите, в които разходите са необосновани или планираните стойности не съответстват на определените изисквания и стойността на определените единични разходи и еднократни суми.

В съответствие с чл. 33, ал. 2 от ЗУСЕФСУ оценяването на проектното предложение се извършва в срок до три месеца от назначаване на оценителна комисия, но не повече от 4 месеца.

22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения:

Оценката по настоящата процедура се извършва въз основа на критерии, одобрени от Комитета за наблюдение на Програма „Образование“ 2021-2027 (КН на ПО), описани в Методология и критерии за оценка на проектни предложения по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО“ (чрез подбор) (**Приложение IX към Условиата за кандидатстване**).

Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата.

23. Начин на подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения:

Подаването на проектно предложение по настоящата процедура се извършва в съответствие с разпоредбите на Наредбата за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на информационната система за управление и наблюдение на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (ИСУН) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН. Цялата информация е качена на следния интернет адрес: <https://eumis2020.government.bg/>.

Подаването на проектното предложение по настоящата процедура се извършва изцяло по електронен път чрез попълване на уеб базиран Формуляр за кандидатстване и подаване на Формуляра и придружителните документи чрез Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН) единствено с използването на Квалифициран електронен подпис (КЕП), чрез модула „Е-кандидатстване“ на следния интернет адрес: <https://eumis2020.government.bg/>.

КЕП, с който е подписан Формулярът за кандидатстване, следва да е на законния представител на кандидата или на оправомощено за целите на подаването на проектното предложение лице.

Подготовката и подаването на проектно предложение в ИСУН се извършва по следния начин: Кандидатът влиза в ИСУН след регистрация чрез имейл и парола, избира настоящата процедура от „Отворени процедури“ и създава ново проектно предложение.

Проектно предложение по настоящата процедура се изготвя от кандидата, съгласно Указанията на Управляващия орган за попълване на електронен формуляр за кандидатстване (**Приложение VIII към Условието за кандидатстване**).

Подкрепящите документи към Формуляра за кандидатстване, посочени в т. 24 от Условието за кандидатстване, също се подават изцяло електронно. Посочените документи се описват и прилагат в секция 13 „Прикачени документи“ към Формуляра за кандидатстване.

Съгласно разпоредбите на чл. 23 на Наредбата за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ИСУН) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН кандидатът подписва с КЕП единствено електронните документи, изисквани в оригинал. Достоверността на електронните копия на документи, приложени към Формуляра за кандидатстване, се удостоверява единствено чрез подписването на формуляра в ИСУН.

Проектното предложение се подписва с КЕП от законния представител на кандидата или надлежно оправомощено за целите на подаване на проектно предложение лице. При оправомощаване следва да се приложи Заповед за оправомощаване на лице, което да представлява кандидата и да подписва всички документи, свързани с подаването, оценката на подаденото проектно предложение (включително комуникация с оценителната комисия), предоставянето на документи, необходими за подписването на административния договор за предоставяне на БФП и изпълнението на проекта.

Проектното предложение се подава винаги от профила на кандидата, а не от друг профил, тъй като впоследствие именно този профил ще бъде използван за комуникация с Управляващия орган и за отстраняване на установените нередовности по време на оценката на проектно предложение. Към проектно предложение може да бъде асоцииран нов профил, различен от профила, от който то е подадено, след изрично заявление, подписано с КЕП от законния представител на кандидата, до дирекция „Централно координационно звено“ в Администрацията на Министерски съвет.

Системата предоставя възможност за коригиране, запазване и допълване на Формуляра, докато той е в работен режим (чернова). Всеки Формуляр може да бъде записан локално, на файл в специален формат, който може да се отваря единствено от ИСУН.

Максималният препоръчителен размер на всеки отделен прикачен файл към проектно предложение, който се подава чрез системата, е 2 ГБ.

До приключване на работата на оценителната комисия кандидатът има възможност да оттегли своето проектно предложение като подаде писмено искане до Ръководителя на Управляващия орган на ПО чрез секция Комуникация с УО в меню Проектни предложения на ИСУН.

Кандидатът следва да попълва внимателно всички секции на Формуляра за кандидатстване, тъй като грешки или несъответствия, допуснати при попълването му могат да доведат до отхвърляне на проектно предложение.

ИСУН се поддържа от дирекция „Централно координационно звено“ в администрацията на Министерски съвет и в тази връзка въпроси и запитвания по отношение на функционирането и използването на системата, възникнали в процеса на кандидатстване, следва да се изпращат на следния електронен адрес: support2020@government.bg.

24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване:

Кандидатите по настоящата процедура чрез предоставяне на БФП по реда на Глава трета „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ“, Раздел I. „Общи положения“ и Раздел II. „Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор“ от ЗУСЕФСУ, глава втора „Правила за оценяване на проектни предложения“, раздел I „Оценяване на проектни предложения чрез подбор“ от ПМС № 23/2023 г. е необходимо да приложат чрез ИСУН в секция 13 „Прикачени документи“ от Формуляра за кандидатстване следните попълнени и подписани документи:

1. Заповед/документ за оправомощаване/ упълномощаване за подаване на проектното предложение и за подписване на всички документи, свързани с подаването, оценката на подаденото проектно предложение (включително комуникация с оценителната комисия), предоставянето на документи, необходими за подписване на административния договор за предоставяне на БФП и изпълнението на проекта (ако е приложимо). *Прилага се, в случай че проектното предложение е подадено от лице, различно от официалния представител на кандидата.*

2. Декларация на кандидата/партньора – попълнена по образец (Приложение I към Условиата за кандидатстване). *Декларацията се попълва и подписва от официалния представител на кандидата и на всеки партньор.*

В случай че проектното предложение се подава с валиден КЕП на официалния представител на кандидата, декларираната информация се потвърждава във Формуляра за кандидатстване в секция 12. „Е-декларации“.

В случай че проектното предложение се подава с валиден КЕП на оправомощено лице, декларацията в секция 12 „Е-декларации“ се попълва и подписва от официалния представител на кандидата на хартиен носител и същата се сканира и прикача в секция 13. „Прикачени документи“ от Формуляра за кандидатстване или се подписва с електронен подпис и се прикача в секция 13. от Формуляра за кандидатстване.

Декларацията на кандидата/партньора (Приложение I към Условиата за кандидатстване) се попълва и се подписва от всички лица, с право да представляват кандидата/партньора, независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин.

3. Декларация за партньорство - попълнена по образец (Приложение II към Условиата за кандидатстване) (ако е приложимо).

Прилага се, в случай че в проектното предложение са включени партньори.

Посочените по-горе декларации следва да бъдат с дата след датата на обявяване на настоящата процедура и предхождаща или съответстваща на датата на подаване на проектното предложение.

Към момента на кандидатстване обстоятелствата се декларират от кандидата/партньора, а преди подписване на административния договор за предоставяне на БФП се доказват:

- с официални документи, издадени от съответните компетентни органи за обстоятелствата, за които такива документи се издават или заверени копия от тях, като се спазват изискванията на чл. 2, ал. 1 от Закона за електронното управление;

- с декларации – за всички останали обстоятелства, които не са били декларирани на предходен етап, или когато е настъпила промяна във вече декларирани обстоятелства.

4. Помощна таблица – Приложение IIIА към Условиата за кандидатстване. *Приложението се подава във файл формат excel.*

5. Споразумение/Споразумения за асоциирано партньорство между кандидата/училище – партньор и работодател/и - асоцииран/и партньор/и, участващ/и в партньорство с училище за дуална система на обучение, попълнено/и по образец (Приложение III към Условието за кандидатстване).

6. Декларация/и за асоциирано партньорство (ако е приложимо), попълнена/и по образец (Приложение IV към Условието за кандидатстване). *Прилага се в случай на асоцииран/и партньор/и на национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България, както и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, браншови и професионални организации, както и РУО-асоциирани партньори.*

7. Автобиографии по образец (Приложение V към Условието за кандидатстване), попълнени и подписани от членовете на основния екип за организация и управление на проекта (ръководител на проекта, координатор и счетоводител/финансист).

8. Декларация за минимални помощи (ако е приложимо), попълнена по образец (Приложение VI към Условието за кандидатстване).

Прилага се от кандидат/партньор частно училище, ЮЛНЦ, национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, за които е приложим режим „минимална помощ“ за дейностите, които те ще изпълняват.

9. Декларация за разграничаване на неикономическата от икономическата дейност, попълнена по образец (Приложение VIa към Условието за кандидатстване) и подадена в ИСУН (ако е приложимо).

Прилага се от кандидати/партньори ЮЛНЦ, национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България и техните подразделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, в случай че в бюджета на проектното предложение са планирани разходи за тях в режим „непомощ“.

10. Счетоводни документи (Годишен отчет за дейността с финансови отчети) на кандидата, прикачени в ИСУН съгласно т. 11 от Условието за кандидатстване.

Прилага се, в случай че документът не е публично оповестен. В случай че документът е публично оповестен, следва да бъде предоставен линк към източника, в който е наличен.

11. Устав/учредителен акт, удостоверение за актуално състояние или решение по вписване, удостоверяващо статута на кандидат/партньор - частно училище, ЮЛНЦ, прикачени в ИСУН, когато е приложимо. Удостоверение от национално представителна организация на работодателите и на работниците и служителите, че партньорът е нейно подразделение по реда на чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, прикачено в ИСУН (когато е приложимо).

Обстоятелството ще се проверява по служебен път в ТРРЮЛНЦ. В случай, че Устав/учредителен акт, удостоверение за актуално състояние или решение по вписване не са налични в ТРРЮЛНЦ, кандидатът/партньорът прилага документите в ИСУН. Удостоверението за актуално състояние следва да е издадено не по-рано от 3 месеца преди крайната дата на кандидатстване, сканирано и прикачено в ИСУН. Удостоверение от национално представителна организация на работодателите и на работниците и служителите следва да е подписано от законен представител на съответната национално представителна организация и да съдържа и информация в кой държавен регистър е вписано съответното подразделение.

12. Решение на Общинския съвет, с което се изразява съгласие за кандидатстване с конкретното проектно предложение.

Представя се само от общини – кандидати или партньори.

13. Документи, доказващи опит в изпълнение на дейности, сходни или идентични с тези по процедурата и/или участие в изпълнението на поне един проект в сферата на образованието и/или работа с уязвими групи преди датата на обявяване на процедурата, когато е приложимо.

Представят се от ЮЛНЦ, в случай че информацията не е налична в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ) съгласно чл. 40, ал. 2, т. 1 и т. 2 от ЗЮЛНЦ в изпълнение на ал. 3 от същия член. В случай, че такива документи са публично достъпни, следва да бъде/ат предоставен/и линк/ове към източника/ците, в който е/са наличен/и. (Примерни документи са писма, препоръки, договори, споразумения, меморандуми, проекти, други приложения).

14. Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд към Годишния отчет за дейността на предприятието за последната приключила финансова година (към датата на кандидатстване по процедурата).

Представя се от асоциирани партньори – работодатели.

25. Краен срок за подаване на проектните предложения:

Крайният срок за подаване на проектното предложение, подписано с Квалифициран електронен подпис (КЕП) през системата ИСУН е: **не по-късно от 17,30 часа на 28.07.2025 г.**

КЕП, с който е подписан Формулярът за кандидатстване, следва да е на законния представител на кандидата или на оправомощено за целите на подаването на проектното предложение лице.

Съгласно указанията на заместник министър-председателя по европейските фондове и икономическата политика, за час на подаване на проектното предложение се счита времето на приложния сървър на ИСУН, когато са записани окончателните данни и системата е генерирала регистрационен номер, а не времето на локалния компютър на съответния кандидат.

Съгласно чл. 26, ал. 8 от ЗУСЕФСУ кандидат по процедурата може да иска разяснения във връзка с Насоките за кандидатстване в срок до три седмици преди изтичането на срока за кандидатстване. Допълнителни въпроси относно попълването на документацията за кандидатстване се задават в писмена форма чрез електронната система ИСУН, секция „Разяснения по процедурата“.

Разясненията от страна на Управляващия орган се утвърждават от Ръководителя на Управляващия орган или оправомощено от него лице. Разясненията се дават по отношение на Условието за кандидатстване, не съдържат становище относно качеството на проектното предложение като са задължителни за всички кандидати и се прилагат от оценителната комисия. Въпросите на кандидатите и разясненията на Управляващия орган се съобщават (публикуват) на интернет страницата на Управляващия орган <http://opnoir.bg>, в рубрика „Въпроси и отговори“ и в ИСУН: <https://eumis2020.government.bg> (към документите по процедурата в 10-дневен срок от получаване на искането, но не по-късно от две седмици преди изтичането на срока за кандидатстване по процедурата).

Проектното предложение по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, следва да бъде подадено само по електронен път с Квалифициран електронен подпис (КЕП) като се използва Информационната система за управление и

наблюдение на средствата от Европейските фондове при споделено управление(ИСУН) - <https://eumis2020.government.bg>.

26. Допълнителна информация:

Решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и сключване на административен договор:

В десетдневен срок от приключване на оценяването Ръководителят на Управляващия орган:

1. одобрява доклада;
2. връща доклада за провеждане на оценяването и класирането от етапа, където са допуснати нарушения, когато те са отстранени;
3. не одобрява доклада, когато в процедурата са допуснати съществени нарушения.

При одобрен оценителен доклад кандидатите от списъка на проектите, предложени за финансиране се поканват да представят в 30-дневен срок доказателства, че отговарят на изискванията за бенефициент, включително на условията, посочени в настоящите Условия за кандидатстване.

В двуседмичен срок от представянето на гореспоменатите доказателства РУО взема решение за предоставянето на безвъзмездна финансова помощ по всяко проектно предложение, включено в списъка с предложените за финансиране проектни предложения. Решението на РУО се обективира в административен договор с бенефициента.

Решение за прекратяване на процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор на проектни предложения може да се вземе при следните случаи:

- Когато оценителният доклад не е одобрен, поради допуснати съществени нарушения в процедурата;
- Когато няма постъпили в срок проектни предложения или когато всички подадени предложения са оттеглени;
- При спиране на финансирането по съответната програма или на част от нея.

Уведомяването на кандидат за сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се извършва писмено. Писменото уведомление съдържа и изискване на следните документи от кандидата, необходими за подписване на административния договор за предоставяне на БФП:

1. Декларация на кандидата/партньора (по образец), в случай че към датата на подписване на административния договор са настъпили промени в декларираните обстоятелства на етап кандидатстване (**Приложение I**);
2. Декларация за нередности – по образец (**Приложение XIV**);
3. Споразумение за партньорство (по образец), в случай че в проекта са включени партньори (**Приложение XV**);
4. Финансова идентификация (**Приложение XVI**);
5. Декларация за минимални помощи, ако е приложимо, в случай че към датата на подписване на административния договор са настъпили промени в декларираните обстоятелства на етап кандидатстване (**Приложение VI**).

В случай на настъпила промяна в представителната власт, след подаване на проектното предложение се изисква предоставянето на тази декларация от новото лице, което официално представлява кандидата/партньора;

6. Заявление за профил за достъп на ръководител на бенефициента до ИСУН – по образец **(Приложение XX)**- в случай че същото не е подадено чрез „Профили за е-отчитане“ в ИСУН;

7. Заявление за профил за достъп на упълномощено от бенефициента лице до ИСУН – по образец **(Приложение XXI)** - в случай че същото не е подадено чрез „Профили за е-отчитане“ в ИСУН.

8. Счетоводна политика на кандидата и партньорите, от която да е видно наличието на разделение на неикономическа от икономическа дейност, ако е приложимо.

Прилага се от ЮЛНЦ, национално представителни организации на работодателите и на работниците и служителите в България и техните поделения съгласно чл. 36, ал. 8 от Кодекса на труда, в случай че в бюджета на проектното предложение са планирани за тях разходи в режим „непомощ“ и документът не е публично оповестен. В случай че документът е публично оповестен, следва да бъде предоставен линк към източника, в който е наличен.

Освен посочените по-горе документи, бенефициентът и всички партньори следва да представят:

1. Удостоверение, потвърждаващо че бенефициентът/партньорът не е обявен в процедура по ликвидация, издадено от съответния оторизиран орган не по-рано от 3 месеца преди датата на предоставянето им от бенефициента;

2. Удостоверение, потвърждаващо че бенефициентът/партньорът не е обявен в процедура по несъстоятелност, издадено от съответния оторизиран орган не по-рано от 3 месеца преди датата на предоставянето им от бенефициента;

3. Удостоверение от Националната агенция за приходите за липса на задължения на бенефициента/партньора, издадено не по-рано от 3 месеца преди датата на представянето му;

4. Удостоверение от общината по седалището на бенефициента/партньора за липса на задължения на бенефициента, издадено не по-рано от 3 месеца преди датата на представянето му – не се отнася за бенефициент/партньор, чието седалище е на територията на Столична община (в този случай проверката се прави по служебен път);

5. Свидетелство за съдимост на всички лица, представляващи бенефициента/партньора, издадено не по-рано от 6 месеца преди датата на представянето му;

6. Нотариално заверено пълномощно, в случаите, когато административният договор за безвъзмездна финансова помощ ще бъде подписан от лице, различно от законния/ите представител/и на бенефициента.

7. Удостоверение от Главна инспекция по труда, че бенефициентът и партньорите нямат влязло в сила наказателно постановление или съдебно решение, за нарушение на чл. 61, ал. 1, чл. 62, ал. 1 или 3, чл. 63, ал. 1 или 2, чл. 118, чл. 128, чл. 228, ал. 3, чл. 245 и чл. 301 - 305 от Кодекса на труда или чл. 13, ал. 1 от Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност или аналогични задължения, установени с акт на компетентен орган.

За обстоятелствата по документите по т. 1, 2, 3, 5 и 7 УО извършва служебна проверка при възможност за това. В този случай документите няма да бъдат изисквани от съответния кандидат. УО си запазва правото да изиска допълнителни документи за удостоверяване на съответните обстоятелства.

Правата и задълженията, които възникват за бенефициента, са описани в приложения административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програма „Образование“ 2021-2027 (**Приложение XII към Условието за изпълнение**) и общите условия при предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програма „Образование“ 2021-2027 г. (**Приложение XIII към Условието за изпълнение**), които са неразделна част от

административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. В процеса на изпълнение на проектите, бенефициентите следва да се придържат към правилата и процедурите, описани в Условия за възстановяване на разходите по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (**Приложение XVII от Условието за изпълнение**).

Във връзка с чл. 49, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/1060 данните, посочени в чл. 49, параграф 3 от същия Регламент, ще бъдат направени достъпни за обществеността.

27. Приложения към Условието за кандидатстване:

Приложения за попълване и подаване в ИСУН:

- Образец на Декларация на кандидата/партньора (Приложение I);
- Образец на Декларация за партньорство (Приложение II);
- Образец на Споразумение за асоциирано партньорство между кандидата/училище – партньор и работодател - асоцииран партньор (Приложение III);
- Образец на Помощна таблица (Приложение IIIA);
- Образец на Декларация/и за асоциирания партньор (Приложение IV);
- Образец на Автобиография (Приложение V);
- Образец на Декларация за минимални помощи (Приложение VI);
- Образец на Декларация за разграничаване на **неикономическата от икономическата дейност** (Приложение VIa).

Приложения за информация:

- Образец на Формуляр за кандидатстване с проектно предложение (Приложение VII);
- Указания на УО за попълване на електронен формуляр за кандидатстване по процедурата (Приложение VIII);
- Методология и критерии за оценка на проектни предложения по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (Приложение IX);
- Указание НФ-1 от 09.01.2024 г. на министъра на финансите за третиране на данък върху добавена стойност (ДДС) като допустим разход при изпълнение на проекти по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДРА), Фонд "Убежище, миграция и интеграция" (ФУМИ), Фонд "Вътрешна сигурност" (ФВС), програмата по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ИУГВП), както и на средствата за финансиране на подхода "Водено от общностите местно развитие" от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (BOMR) на ЕС, за програмен период 2021 – 2027 г. (Приложение X);
- Таблица на единичните разходи и еднократни суми по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (Приложение XI).

Приложения към Условието за изпълнение:

- Образец на Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. (Приложение XII);
- Общи условия при предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. (Приложение XIII);

- Образец на Декларация за нередности (Приложение XIV);
- Образец на Споразумение за партньорство (Приложение XV);
- Образец на Финансова идентификация (Приложение XVI);
- Условия за възстановяване на разходите по процедура BG05SFPR001-3.008 „Развитие на дуалната система на обучение в ПОО (чрез подбор)“ (Приложение XVII);
- Примерни анкетни карти за осъществяване на мониторинг на резултатите от дейностите по проекта и Въпросник за мониторинг на изпълнението на проекта (Приложение XVIII);
- Таблица „Изменение на бюджет“ (Приложение XIX);
- Заявление за профил за достъп на ръководител на бенефициента до ИСУН (Приложение XX);
- Заявление за профил за достъп на упълномощено от бенефициента лице до ИСУН (Приложение XXI);
- Декларация от работодател за изпълнение на изискванията за участие в партньорство за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение) – приложение № 2 към Наредба № РД-04-4 от 8 ноември 2019 г. за условията и реда за създаване и поддържане на информационна база данни на работодателите, които отговарят на изискванията за участие в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение) (Приложение XXII);
- Образец на Контролен лист за проверка за наличие на нарушение/ограничаване на основни права по Хартата на основните права на ЕС и по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (Приложение XXIII).